

Upravništvo: Ljubljana, Puciničjeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puciničjeva
ul. 5. — Telefon 31-25, 31-26.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Računi pri pošt. ček. zavodu: Ljubljana
št. 17.749.

ZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje
iz Kr. Italije in tujemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno L. 12,—
za inozemstvo pa L. 20.—

Uredništvo:
Ljubljana, Puciničjeva ulica št. 5,
telefon 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisli se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Prodiranje proti Leningradu

Nemške čete so prodrle že v neposredno bližino Leningrada, okoli katerega se obkoljevanje čim dalje bolj zožuje

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 3. sept. Nemška vrhovno vojno poveljništvo poroča:

Na vsej vzhodni fronti je v teku uspešno bojno delovanje.

Rumunsko letalstvo je znatno sodelovalo pri velikih uspehih na jugovzhodni fronti. Uničilo je do konca avgusta 433 sovjetskih letal in odlično podpiralo operacije vojske.

Bojna letala so preteklo noč bombardirala pristaniške naprave na vzhodni obali angleškega otoka in letališča v Midlandu. Ob Kanalu in ob nizozemski ter norveški obali so sestrelila večerj lahke pomorske bojne sile 7, lovci in protiletalsko topništvo 4, mornariško topništvo pa eno angleško letalo.

V severni Afriki so dosegla nemška in italijanska strogolavna letala pri napadu na Tobruk dne 1. septembra zadetke z bombami težkega kalibra na angleških postojankah in taboriških čet.

Sovražnik je preteklo noč prišel nad severno in srednjo Nemčijo, kakor tudi nad ozemlje med Renom in Meno. Napad oddelka bombnikov na nemško prestolnico zaradi hude protiletalske obrambe ni prišel do polnega učinka. Le malo letal je doseglo pomerj notranjega mesta. Civilno prebivalstvo je imelo zaradi bomb odvrženih na stanovanjske predele, neznatne izgube, mrtve in ranjene. Protiletalsko topništvo je sestrelilo 6 angleških bombnikov.

Stockholm, 3. sept. d. Nemška ofenziva proti Leningradu se nadaljuje z veliko naglico in so nemški oddelki, ki prodirajo v smeri iz Estonske, že 50 km pred Leningradom. Po zadnjih vesteh se je neka nemška enotica približala celo že do kraja Krasnoje selo, ki je samo še 25 km jugovzhodno od Leningrada. Druge nemške kolone napredujejo severno od Luga ter so že dosegle reko Nevo v oddaljenosti 50 km od Leningrada.

Na Karelski ožini pritiskajo proti Leningradu finske čete, dasi je tu sovjetski odpor, zlasti v zapadnem odseku južno od Borko, še vedno dokaj močan. Finske čete navzile temu postoma drobne sovjetski odpor z neprestanimi obkoljevalnimi manevri. Po vesteh iz Viborga je tamkaj sovjetska vojska po evakuaciji pustila za seboj mnogo večje razdejane, kakor pa se je pričakovalo.

Obleganje Odese napreduje. Mesto je neprestano pod ognjem nemškega topništva. Po informacijah iz nemškega vira so nemške čete že zasedle neko vodno postajo, ki je v neposredni bližini mesta.

Z osrednjega bojišča javljajo še vedno o lokalnih Timosenkovih protinapadih, katerih namen je najbrže otipal smer, v kateri bi sovjetska vojska mogla začeti protinapad večjega obsega. Morda bo ta napad poljskušla nekeje med Smolenskimi in Gomelom, kakor bi bilo pričakovati po akcijah armij sovjetskega generala Koneva, ki si zamenj priprave potisniti nemške čete na nove obrambne črte. Nemci so na osrednjem bojišču ofenzivo proti desnemu boku sovjetskih čet, ki so skušale prekiniti stike med vojskami nemškega generala Bocka in Rundstedta, ki poveljuje nemških četam v Ukrajini. Ta nemška ofenziva ima smer vzdolž ceste, ki teče iz Gomela proti Moskvi, in so nemške čete tu napredovale do Brjanska, približno 250 km severovzhodno od Gomela. Na tem področju se trenutno bijejo ogrožene borbe ter pošiljajo Nemci proti sovražnikovim rezervam nova močna ojačenja.

Ob Dnjepu so Budonijeve čete izvršile nekaj sporadičnih protinapadov, katerih namen naj bi bil obrzati za na poslednjih postojankah na zapadnem Dnjeprom bregu. Vsi ti sovjetsko-ruski protinapadi pa so bili gladko odbiti in postajajo po bridkih izkušnjah, ki jih imajo Budonijeve čete na tem področju, sedaj zmerom bolj prodreli. Budonijeve sile so tu očitno že prešle za silnoroj akcije večjega obsega. Vojaške operacije v tem odseku fronte precej moti tudi slabo vreme.

Finska zopet osvojena

Helsinki, 3. sept. u. Glede na zasedbo Viborga (Viipurija) je general Oesch, ki poveljuje finskim četam na Karelski ožini, v govoru pred finskim oddelki izjavil, da je z osvoboditvijo tega mesta prenehala obstojati mirovna pogodba, ki je Moskva vsilila Fincem. Maršal Mannerheim je poslal generalu Oeschu brzojavko, v kateri se je n'emu in četam zahvalil za junaško borbno in sija'no doseženi uspeh o priliki osvoboditve Viborga. Finske oborožene sile so še enkrat dokazale svojo sposobnost.

Finske čete so medtem zavzele tudi Sumo, Kaemero in Tajpale ob reki Tajpalejoki. Sovjetske čete so se umaknile od Rautte ob Ladoksem jezeru in se sedaj umikajo proti Terijokiju ob Finskem zalivu. Finske čete so tako dosegle staro finsko-rusko mejo pri Maili, kjer je prišlo 27. novembra 1939 do prvega spopada v tedanji vojni.

Sovjetski radio ne prikriva več poraza sovjetske vojske ob finski obali. Večera je objavil evakuacijo Tellina ter otokov Dagöa in Oesela, kakor tudi Viborga. Finsko letalstvo je večerj uspešno napadlo neko letališče severno od Leningrada. Uničilo je dve letali na vzletišču. Po dokončnih podatkih je bilo zadnje dni uničenih nad 100 sovjetskih ladij, med njimi 25 vojnih.

Včeraj se je sestal finski parlament. Na sejo ni prišlo šest socialističnih poslancev. Predsednik je izjavil, da so bili aretirani, ker so razvijali delovanje, za katero so odredene zaporne kazni. Eden izmed njih je bivši tajnik socialno-demokratske stran-

ke Wiik, ki ga tudi na predzadnji seji parlamenta ni bilo. Ta se je izjavil za ponovno vojno proti Sovjetski Rusiji.

Helsinki, 3. sept. s. Uradno je ugotovljeno, da neurejeni sovjetski letalski napad, ki je bil večerj izvršen na Porvoo, ni pridelal nikakršne škode. Točno delovanje finskega protiletalskega topništva je poglalo v beg napadajoča sovjetska letala, katerih eno je bilo kasneje sestreljeno nad morjem. Nasprotno pa je letalska izvidnica ugotovila hudo škodo, ki jo so finski bombniki povzročili na raznih točkah murmanske železniške proge.

Iz uradnega vira se je izvedelo, da finske čete nadaljujejo čiščenje zasedenih tal na Karelski zemeljski ožini. Po zasedbi Viborga rase število sovjetskih ujetnikov neprestano. Med drugim je bil ujet poveljnik 43. sovjetske divizije, generalni major Kirpčnikov. Kakor je znano, se je ta divizija udeleževala bojev v nedavni rusko-finski vojni, za kar je bila odlikovana z redom Rdeče zastave. V sedanjih bojih, ki so se odigrali skoraj na istem prostoru pri Nuolsi, pa je bila skoraj popolnoma uničena.

Letalski napadi na sovjetske ladje

Berlin, 3. sept. d. V okviru akcije nemškega letalstva nad Baltikom so večerj nemška letala ponovno uspešno napadla sovjetsko-ruske transportne parnike. Južno od otoka Oesel je bil od bombnih zadetkov poškodovan sovjetsko-ruski 4000

tonski tovorni parnik. 2000 tonski parnik je bil zadet v Finskem zalivu.

Ponovna odgoditev konference v Moskvi

Stockholm, 3. sept. s. Po vesteh iz Londona in iz Washingtona se ni nikake jasnosti glede konference treh državnikov v Moskvi, ki bi se je morale udeležiti Anglija, Amerika in Rusija. Po poročilu londonskega dopisnika »Svenska Tagebladet« bo ta sestanek še enkrat odložen. Newyorški tisk s svoje strani govori o nastalih težavah, pa ne pove o tem nič podrobnejšega, tako da ni znano, kakšne bi bile te težave. Po zagotovitvi omenjenega lista se konference v Moskvi ne bo bavila samo z zadevami vojaškega značaja, marveč bo obravnavala tudi politična vprašanja.

Francoska legija za borbo proti boljševizmu

Vichy, 3. sept. d. Kakor je objavil osrednji odbor francoske prostovoljske legije za borbo proti boljševizmu, bodo lahko stopili v legijo tudi uradniki francoske civilne uprave, ako bodo želeli. Službovanje v francoski prostovoljski legiji se jim bo kasneje upoštevalo pri odmeri starostne rente. Po končanem službovanju v francoski prostovoljski legiji se bodo lahko upravni uradniki zopet zaposlili na svojih starih službenih mestih v istem položaju, kakor so ga imeli pred vstopom v legijo.

Napetost na Daljnem vzhodu

Oster nastop japonske lige za novo vzhodno Azijo proti pošiljanju vojnih potrebščin iz Amerike sovražnikom japonskih zaveznikov

Tokio, 3. sept. d. V tork je japonska »liga za novo vzhodno Azijo«, ki ji načeljuje general Hajaši, izročila japonskemu ministrskemu predsedniku princu Konoju zelo važno spomenico. V tej spomenici liga med drugim zahteva, da japonska vlada odločno zavrne vse s strani Zedinjenih držav podvzete ukrepe, ki so naperjeni bodisi proti Japonski, bodisi skupno proti državam osi. V spomenici »liga za novo vzhodno Azijo« zlasti ostro nastopa proti nameram Zedinjenih držav, pošiljati vojni material narodom, ki so sovražniki japonskih zaveznikov. Pred izročitvijo te spomenice je general Hajaši, ki je bil svoječeno že ministrski predsednik in kasneje japonski vojni minister, osebno posetil ministrskega predsednika Konoja ter zunanjega ministra Tojodo. Poleg navedenih zahtev vsebuje spomenica »liga za novo vzhodno Azijo« še naslednje zahteve:

1. Vztrajanje na politiki trojnega pakta.
2. Uvedba novega reda v Veliki Aziji.
3. Japonska si pridržuje pravico samobrambe na vseh morskimi področjih, ki meje na njena ozemlja.
4. Proboj protijaponske obkoljevalne fronte.

Neugoden vtis odgovorov iz Washingtona in Moskve

Tokio, 3. sept. u. Odgovora Washingtona in Moskve na japonske pripombe glede pošiljanja ameriških vojnih potrebščin v Vladivostok, v Tokiju nista bila sprejeta z zadovoljstvom. Japonska vlada se je zaradi tega odločila za nove proteste. Da hoče Japonska trdno vztrajati pri svojem političnem postulat, za ustvaritev nove vzhodne Azije, sta potrdili večerj dve okoliščini: Predvsem je vlada napovedala že omenjena nova protesta v Moskvi in Washingtonu, poleg tega pa je bilo objavljeno, da bo vlada z največjo pozornostjo proučila resolucijo, ki ji jo je poslala liga za novo Azijo. Zveza je v svoji resoluciji zahtevala, naj vlada podvzame energične ukrepe, da se izloči silnoroj tuji vpliv na novo organiziranje vzhodnoazijskih dežel.

Zastopnik vladnega obveščevalnega urada Ishii je novinarjem izjavil, da sta vladi v Moskvi in Washingtonu izjavili, da se ne moreta zadovoljiti z japonskim protestom glede pošiljanja ameriških vojnih potrebščin v Vladivostok. Izrazili sta željo, da bi Japonska ne zavzela v tem smislu striktnega stališča, japonska vlada pa ni tega mnenja. Japonska vlada, je izjavil Ishii, je v skrbh zaradi pošiljanja ameriških vojnih potrebščin po poti, ki je Japonski tako blizu, glede na namene, za katere bi se lahko te potrebščine uporabile. Kar se tiče japonsko-ameriških odnosov in Konojeve poslanice Rooseveltu, je Ishii izjavil, da je boljše, če se o tej stvari sedaj ne govori. Govor, ki ga je imel zastopnik vojnega ministra, polkovnik Mađuč pred dvema dnevnoma po radiu, pa ni v nikaki zvezi s pogajanjimi z Zedinjenimi državami.

Agencija Domei poroča nadalje, da je admiral Suetsugu podal ostavko kot predsednik pokreta, ki podpira prestol in v katerem so združile vse tradicionalne stranke na Japonskem. Agencija pravi, da namerava v bodoče postati le običajni politični opazovalec.

Japonske obtožbe proti Ameriki in Angliji

Sanghaj, 3. sept. d. V zvezi z ameriško-japonskimi razgovori, ki se še vedno na-

daljujejo v Washingtonu, obtožuje japonski list »Tairiku«, ki je v bližnjih stikih z japonskimi vojaškimi krogi, Ameriko, da zmerom namenoma napačno tolmači položaj Japonske na Daljnem vzhodu, kakor tudi njene odnose z državama osi. Zaradi tega bo gotovo tudi to pot Amerika od Japonske zahtevala nemogoče koncesije. List ugotavlja, da so zgolj propagandna vse govornice, češ da bodo sedanja ameriško-japonska pogajanja dovedla do mirne ureditve pacifiškega problema. Ni treba pričakovati, da bi Zedinjene države in Anglija pokazale nasproti Japonski kako naklonjenost. Čeprav bi v skrajnem primeru morda res prišlo do neke vsaj delne rešitve vprašanja na Pacifiku, se to ne bo smelo smatrati kot dokaz, da anglosaski državni razumeta položaj Japonske, marveč bo to kvečjemu začasni ukrep, da bi se preprečila kriza. Sklicujoč se na bojevitve besede, se je jih je v svojem zadnjem govoru poslužil ameriški predsednik Roosevelt, zaključuje list »Tairiku« svoje ugotovitve s poudarkom, da se tudi Japonska lahko poslužuje gesla, »da je napad najboljša obramba«.

Glavni cilj Japonske rešitev spora s Kitajsko

Sanghaj, 3. sept. d. V zvezi z izjavami japonskega polkovnika Mađučja, da mora Japonska za vsako ceno prebiti blokado, ki jo nasprotniki organizirajo okrog nje, so predstavniki ameriškega tiska zaprosili za primeren komentar k tej izjavi. Pooblaščen zastopnik japonskih oboroženih sil je k temu pripomnil, da ostaja cilj japonske vojske slej ko prej rešitev kitajskega spora, s čemer bi bilo naravno tudi prebiti obkroževanje Japonske. Na vprašanje predstavnikov ameriškega tiska, ali bi bila možna ureditev spora s Kitajsko na miren način, je japonski vojaški zastopnik odgovoril, da mirna rešitev kitajskega spora ne bi bila nemogoča, da pa se na pot taki rešitvi vedno postavljajo tuje sile, tako da je morala Japonska kitajski spor zmerom reševati s silo.

Pot Zedinjenih držav je trnjeva

Milan, 3. sept. d. »Stampa« razpravlja v posebnem članku o nujni zahtevi po pošiljanju ameriškega vojnega materiala Sovjetski zvezi ter ugotavlja, da Zedinjene države pač mislijo predvsem nase ter na lastne ogromne potrebe, ker skrb zaradi možnosti konflikta med Zedinjenimi državami in Japonsko od dneva do dneva bolj narašča. »Stampa« ugotavlja, da je pot zavezništva z Zedinjenimi državami s trnjem posuta. To »sodelovanje« ne zahteva le vedno novih ponizanj, koncesij, odstopitev oporišč in izgube na prestižu, temveč so po vseh teh ponizanjih praktično doseženi uspehi še zmerom nezadostni.

Vrhovni poveljnik siamske vojske

Bangkok, 3. sept. d. Službeno objavljajo, da je bil ministrski predsednik Siama Luangpibul Songram imenovan za vrhovnega poveljnika vseh siamskih sil na kopnem, na morju in v zraku. V središču siamske prestolnice se nadaljuje gradnja zaključni pred letalskimi napadi.

Zivahna letalska delavnost v severni Afriki

Uspelo bombardiranje sovražnih postojank v Tobruku — Odbiti napadi angleških tankov — Neprestano vznemirjanje sovražnika v vzhodni Afriki

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 3. septembra naslednje vojno poročilo št. 456:

Delavnost letalstva proti oporiščem in postojankam britanskih čet je zabeležila nove uspehe. Med množestveno akcijo proti Tobruku, omenjeno v večeršnjem poročilu, so bile zadete tudi postojanke protiletalskega in vojaškega topništva ter vojaška taborišča. Zgoreli so bili mnogi požari in eksplozije.

V območju Džarabuba so naša letala metala bomba in obstreljevala s strojnimi in neprijateljske avtomatske kolone, ki so prevzale čete.

Preteklo noč so bila bombardirana letalska oporišča na otoku Malti.

V Tobruku je naše topništvo zadelo skupine oklopnih avtomobilov in skupine sovražnih bojnih voz, ki so se skušale približati našim postojankam.

Sovražna letala so metala bombe na Bengazi in s strojnico obstreljevala nčto vas kolonistov v Cirenaiki, toda brez vsakega uspeha.

Nadaljnji letalski napadi so bili izvršeni na kraje blizu Katanje in Raguse. Povzročena škoda je neznatna.

V vzhodni Afriki naše čete še nadalje drže sovražnika v vednem nemiru in mu povzročajo občutne izgube. En naš bataljon je napravil sijajen izpad iz utrde Celge in je prodrl globoko v sovražne črte. Zapletel se je v boj z velikim sovražnim

oddelkom ter ga pogнал v beg. Na bojišču je ostalo mnogo mrtvih sovražnikov.

Letalski napad na Aleksandrijo

Berlin, 3. sept. s. Doči so objavila letala 31. avgusta z velikim uspehom bombardirala pristaniške naprave pri Saidu, so druga nemška letala pa so se udeležila napada proti angleškim postojankam v Aleksandriji. Mnogo bomb je padlo v okolici letališča v tem mestu. Pri poletu nemških letal prišlo 31. avgusta do spopada med britanskimi bombniki, ki so se hoteli »biti« boju ter zbežati, vendar je bil potem sestreljen en bombnik tipa Bristol-Blenheim.

Berlin, 3. sept. d. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, se je iz zanesljivega vira zvedelo, da je nemško letalstvo ob svojem napadu na Suešid prekop ponoči 1. septembra poškodovalo električno centralo v Port Fuadu, ki je vzhodno od Port Saida. Po bombnem napadu so tu izbruhnili mnogi veliki požari, zlasti med vojaškimi napravami, ležečimi vzhodno in jugovzhodno od Port Fuala.

Carigrad, 3. sept. s. Iz Kaira poročajo, da je v nekaterih egiptskih mestih popolnoma prenehala preskrba z vodo in s plinom zaradi občutnega pomanjkanja tekočih goriv, potrebnih za plinarne in vodarne.

V tretjem letu vojne

V znamenju novega reda naj bi postala Evropa mogočen organizem, ki bi bil sposoben za boljše ureditev izmenjave dobrin z drugimi celinami

Milan, 3. sept. d. Kakor podčrtava »Corriere della sera«, se pričena tretje vojno leto za Evropo v znamenju novega reda, ki sta ga precizirala Mussolini in Hitler v okviru njihovih razgovorov na vzhodnem bojišču. Vedno večje postaja število tistih, ki verujejo v pravičnost in zaupajo v svobodno bratsko sodelovanje med narodi. Pod to veliko in moralno obveznostjo ter z absolutnim prepričanjem v zmago se za Evropo pričena tretje vojno leto.

Berlin, 3. sept. s. V nekem članku o organizaciji nove Evrope podčrtava »Frankfurter Zeitung« velike gospodarske koristi, ki jih bodo deležni razni narodi, ko bo po razbitju anglo-ameriškega bloka zopet možna svobodna izmenjava blaga med posameznimi celinami in ko bo s tem nastopila zopet doba svobodne trgovine. List naglašja, da v nasprotju s trditvami angleške propagande Evropa že danes lahko živi iz svojih gospodarskih virov. Saj je udeležena skoro z 50% pri svetovni proizvodnji živil in surovin, dočim predstavlja evropsko prebivalstvo le eno četrtino števila vsega človeštva. Prebivalci Evrope razpolagajo tedaj skoro z dvojno množino dobrin, ki so na razpolago drugim

celinam. Tudi po vojni bo glavna naloga Evrope v tem, da bo povišala svojo proizvodstveno sposobnost ter še nadalje zmanjšala uvoz iz prekomorskih dežel. Pri izvršitvi te naloge ji bo lahko služil za zgled nemški štiri letni načrt.

Politika avtarkije pa bo gotovo dosegla svojo mejo, ko bo pokrila potrebe državne obrambe, kajti pretirana avtarkija lahko izdatno škoduje narodnemu bogastvu. Vprašanja prihodnosti bodo šla za tem, da se porušijo gospodarske pregrade med raznimi evropskimi državami ter se doseže delitev dela po raznih delih evropske celine. Ko se bo dosegla večja proizvodstvena storilnost, bo Evropa tvorila velik gospodarski prostor ter bo kot taka predstavljala mogočen organizem za boljše ureditev izmenjave proizvodov z drugimi celinami. Poskusi, ki se bodo morda pojavili po vojni z namenom, da se Evropa izloči iz svetovne trgovine, so torej nedvomno obsojeni v neuspeh. Tudi Amerika ne bo uspevala v tem pogledu, čeprav jo vodi iskrena želja, da bi postala središče svetovnega gospodarstva ter v tem pogledu nadomestila Evropo. Da se tej nevarnosti lahko upremo, zaključuje članek, je neobhodno potrebna iskrena vzajemnost.

Nesoglasja med Ameriko in Anglijo

Medsebojni očitki zaradi nezadostne ameriške proizvodnje in pomoči

Rim, 3. sept. s. Odnosi med Anglijo in Ameriko niso tako brezhibni, kakor hočejo naslikati razni uradni predstavniki obeh držav. Angleška propaganda zelo pretirava in je v Zedinjenih državah mnogo ljudi, ki dopovedujejo Angležem, da obstoji tudi državna in politična misel Amerike in da hočejo Američani, čeprav govore angleški, vedno ohraniti svojo lastno individualnost.

Tudi v važnem vprašanju ameriške pomoči Angliji ne gre brez različnih trenj. Veliki ameriški industriji zamerjajo Angležem, da ne proizvajajo dovolj, da ne znajo smoteno uporabiti surovin, ki jih prejemajo od Zedinjenih držav ter da niso zmogni spraviti v sklad onega, kar izdelujejo, z onim, kar prejemajo preko oceana. Lord Beaverbrook je moral potovati v New York, da je tam zagladil celo vrsto sporov. Američani so se odločili, da ne bodo pošiljali v Anglijo več niti železa niti jekla. Nekateri odličnejši državljani Zedinjenih držav so odkrito napisali ali izrekli stroge besede o angleškem neredu, nakar so nekateri britanski listi razžaljeni v svojem narodnem ponosu ostro odgovorili. »Sunday Times« piše doslovno, da ameriška pomoč ni nikak prevelik napor za Zedinjene države. Doselej je samo najmanjši del ameriške industrije delal za vojno, piše list, in še ta del proizvaja vojne potrebščine z veliko nerednostjo. Isti list poziva severnoameriško industrijo, naj se resneje loti svojega posla in naj misli na to, da je razen Anglije tudi Rusija odjemalec, ki silno nujno potrebuje pomoč. Angleški tisk izraža tudi svojo nevoljo nad tem, da gre pomoč Rusiji na stroške pomoči, ki jo je doslej dobivala Anglija. »Sunday Times« polemizira tudi z ameriškimi katoličani, ki jim očita, da se upirajo pomagati Rusiji ter poziva prav brezobzirno katoličane, naj se spomnijo, da žive na zemlji in ne v oblakih.

Rim, 3. sept. s. Londonski »Daily Telegraph« se bavi z zadnjim govorom britanskega zunanjega ministra ter ugotavlja, da je proizvodnja vojnega materiala tako v angleškem imperiju, kakor v Zedinjenih državah še zelo nizka v primeri s potreba-

mi britanske vojske, ki rastejo iz dneva v dan. List ostro kritizira sedanje zadržanje angleškega naroda, ki je neke vrste vesela letargija ter ni prav nič v skladu z resnično stvarnostjo. Angleški narod je prepričan, da bodo že Rusi porazili Nemce, da je nemški narod popolnoma demoraliziran, da preko Atlantika teče iz Amerike v Anglijo neprekinjena reka vojnega materiala ter da Angležem ni treba nič drugega, kakor mirno čakati na zmago.

»Sunday Times« pripominja, da je v resnici samo en del ameriške industrije polno zaposlen z izdelovanjem vojaških potrebščin, pa še v tem delu se pojavljajo veliki presledki, ki se ne dajo nadoknaditi. Isti list ugotavlja, da Sovjetska zveza nujno rabi velike množine vsakvrstnega vojnega materiala toda doslej ni prejela še niti ene dcave.

Washington, 3. sept. d. Republikanski senator Tobey je na Roosevelta naslovil pismo, v katerem zahteva podrobnih pojasnil glede očitkov, da člani raznih britanskih komisij v Zedinjenih državah vračajo svoje hotelske račune za nakupe vina in viskija na konto kreditov za ameriško pomoč Veliki Britaniji. V svojem pismu se senator Tobey sklicuje na ugotovitve nekega washingtonskega lista, da je britanska komisija v Washingtonu pustila nad 30.000 dolarjev računov po raznih restavrantnih prepisih na konto ameriške pomoči Veliki Britaniji. Senator Tobey ugotavlja v svojem pismu, da ameriško prebivalstvo sicer plačuje upravljene davkatve za ameriško oborožitev, da pa odklanja silerhne nepotrebne in drage izdatke, bodisi, da gre za Ameriko, Anglijo ali pa katerikoli drugo državo.

Nova portugalska ojačenja na Azorih

Lizbona, 3. septembra. S. Danes je skozi portugalsko prestolnico krenil nov oddelk portugalske vojske, ki se je vkrcal za odhod na Azorsko otočje. Pred odhodom so čete priredile uspešno parado.

Te dni začne izhajati naš novi roman:

Hvala lepa, gospod Moto!

Gospod Moto, mali, preveč detektiv in tajni opravnik, ki mu mikadova vlada poverja najvažnejše in najnevarnejše naloge, je že več let svetovno znan zaradi svojih razburljivih pustolovščin in bučnega uspeha filmov, ki so jih zvrtili o njem.

Naš novi roman pomeni prvo postajo njegove razgibane kariere.

Vrši se v Peking, kitajski prestolnici, ki jo davi groza pred tajinstvenimi strahotami.

Prepričani smo, da si bo gospod Moto v zaletu osvojil naklonjenost slovenskih čitateljev, kakor je očaral italijanske v Mondadorijevi zbirki »Libri gialli«.

Pozor na prvo nadaljevanje

Navodila ljubljanskemu prebivalstvu za ravnanje pri alarmu ob napadu iz zraka

Ob alarmu, bodisi da je dejanska nevarnost napada, bodisi da je le zaščitna vaja, se mora vsak natančno ravnati po »Navodilih za ravnanje pri alarmu ob napadu iz zraka«, ki so bila objavljena v »Slovenskem glasniku«. Vsa navodila mora poznati vsak prebivalec v mestu, ki je izpostavljen napadu iz zraka, in vsi, ki so na območju, ki ga obkrožajo, morajo biti pripravljeni na vsa vprašanja, ki jih bodo postavili pri alarmu.

A) V postopku:
a) Pri začetku alarma mora biti vsak pripravljen na vsa vprašanja, ki jih bodo postavili pri alarmu. Vsa navodila mora poznati vsak prebivalec v mestu, ki je izpostavljen napadu iz zraka, in vsi, ki so na območju, ki ga obkrožajo, morajo biti pripravljeni na vsa vprašanja, ki jih bodo postavili pri alarmu.

b) Glavni dohod s ceste do zaklonišča mora biti pri dnevnem alarmu odprt; pasantom se ne sme braniti dostopa v zaklonišče, če je le še dosti prostora.
c) Hišni nadzornik in hišni lastnik mora biti pri alarmu vstop v zaklonišče prost (vsa dohodna vrata odklenjena in odprta, prehodi prosti).
d) Pri odhodu v zaklonišče odprite okna in opravite vse zaščitne ukrepe v svojem stanovanju, vzemite seboj, kar je potrebno, zaklenite stanovanjska vrata.

e) Nadzorovati v hiši ob nevarnosti ali med vajami sme le hišni nadzornik ali od njega določeni organ hišne zaštite.
f) Zaklonišče je dovoljeno zapustiti šele po znamenju, da ni več nevarnosti in če je tudi hišni nadzornik dovolil.

B) Pod milim nebom:
a) Če smo pod milim nebom in zaslišimo znak preteče nevarnosti, se mirno podajmo v bližnje javno zaklonišče. Če ne moremo do tja, poiščimo zavetje v bližnjem poslopju (v kleti, veži).
b) Če smo na ulici, moramo biti pripravljeni na vsa vprašanja, ki jih bodo postavili pri alarmu. Vsa navodila mora poznati vsak prebivalec v mestu, ki je izpostavljen napadu iz zraka, in vsi, ki so na območju, ki ga obkrožajo, morajo biti pripravljeni na vsa vprašanja, ki jih bodo postavili pri alarmu.

c) Vozila z vozniki morajo biti pri alarmu vstop v zaklonišče prost (vsa dohodna vrata odklenjena in odprta, prehodi prosti).
d) Postavljanje kakršnihkoli vozil pred vhode v javna zaklonišča, bolnice, rešilne postaje, na tratinice cestne železnice, na prometne otoke, na cestne ovinke ter v ozke in nepregledne ulice je prepovedano.
e) Vozniki, spremljevalci in potniki vozil naj poiščejo najbližje javno zaklonišče, ali če tega ni v bližini, kako drugo zavetje.

Končno na novo opozarjamo, da se mora pri začetku alarma, bodisi da bo napovedana ali nenapovedana (znak pravega alarma), vsi v vsem ravnati prav tako kot ob dejanskem napadu iz zraka.
Prekrški zaščitnih predpisov bodo kaznovani, če ni dejanje po drugih zakonih hujše kaznivo, po čl. 24/a uredbe o zaščiti pred napadi iz zraka z zaporo do 30 dni ali z globo od L. 38.— do L. 3.800.—.

Vpisovanje v osnovne in srednje šole

Od 3. do 15. septembra bo vpisovanje v vse razrede osnovne šole, v prvi in drugi razred srednjih šol, v tretji razred gimnazij, kakor tudi prijavljanje za četrti in peti razred gimnazij.

V 3. in 4. razred gimnazij se lahko vpišejo ali prijavijo tudi dijaki, ki namenjajo obiskovati tretji ali četrti razred nižjega tečajja tehniške ali učiteljske šole. Prošnje na nekoliko papirje, bodo morali starši ali njihovi namestniki predložiti zavodu za italijansko kulturo na Napoleonovem trgu št. 6 v času od 11—12 ure.

Za šolarje, ki se vpišejo v prvi razred osnovne šole bo treba priložiti priložiti krstni list, in izkaz o cepitju, za ostale zadnje šolske izpisevalce o navedbo šole, na kateri so ostali učencevi dokumenti. Oni, ki imajo po italijanskih zakonih pravico do osvoboditve od plačila šolskih taks, morajo hkrati zaprositi tudi za to osvoboditev taks.

Sovražnosti v Iranu še niso ustavljene

Bombardiranje iranskih mest se nadaljuje ter povzroča vedno večje žrtve med prebivalstvom

Rim, 3. sept. s. Po nekaterih vesteh sta London in Moskva že predložila minimum svojih zahtev iranski vladi v pogledu zasedbe treh pasov iranskega državnega ozemlja. V to ozemlje spada petrolojsko okrožje jugozapada, nadalje važne strategijske točke ob železnici, ki veže Perzijo z zalivom v Kaspijskim morjem ter okrožje Tebrisa. Te zahteve dovolj zgovorno izdajajo, kam je naperjen anglosovjetski pritisk. Med tem pa traja bombardiranje iranskih mest nevarno dalje, kakor, da sovražnosti niso bile ukinjene. Žrtve med iranskim civilnim prebivalstvom so čimdalje večje.

Teheran, 3. sept. (DNB). V ponedeljek zvečer je iranska vlada izročila britanskiemu in sovjetskoruskemu poslaniku svoj odgovor na sporočene iz britansko-sovjetske predloge za sklenitev premirja. Iranski vojni minister general Ahmed Nakhdehvan je podal ostavko. Sledil mu bo general Mohamed Nakhdehvan, ki je sorodnik odstopevšega vojnega ministra.

Bern, 3. sept. u. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja iz Teherana, da so se angleške in sovjetske čete združile v Kasinu. List opozarja, da so pričeli Angleži in Rusi tekomovati med seboj, kdo bo prej zavzel večji del iranskega ozemlja. V teheranskih diplomatskih krogih, pravi poročevalec lista, zatrjujejo, da Angleži prvotno niso imeli namena zavzeti Kasina. Bržkone so se za to odločili zaradi naglega prodiranja sovjetskih čet in nevarnosti, da ne bi sovjetske čete prekršile prej sklenjene sporazume in prodrele preko demarkacijske črte, ki je bila določena med Londonom in Moskvijo. Angleške čete so imele tudi nalog, naj ustavijo ropanje, da ne bi nastala huda reakcija med prebivalstvom, ki se dotle ni upiralo. Po trditvah poročevalca lista pripovedujejo begunci, ki prihajajo iz vseh krajev severnega Irana, da je bilo prebivalstvo s strani sovjetskih čet že hudo prizadeto.

New York, 3. sept. d. Kakor poroča iz Teherana dopisnik agencije United Press, Henry Gorrells, je na cesti, ki vodi proti mestu Samarkand, naletel na prve sovjetsko-ruske čete, ki so zasedle Iran. Ameriški dopisnik pravi, da so ga sovjetski vo-

Takse za gimnazije — za vpis na srednjo šolo 110 Lir za dijake, 150 Lir za dijakinje, prvi obrok takse za obiskovanje 1. in 2. razreda 70 Lir za dijake in 90 Lir za dijakinje, za obiskovanje 3. razreda 90 Lir za dijake, za telesno vzgojo 31 Lir za oboje ter za kolek in šolsko blagajno 10 Lir za vse razrede, — se bodo morale plačati pri tajništvu zavoda do 30. septembra.
Eventualne prošnje za sprejemne ali vzposobljenostne izpite, ki bodo od 1. do 10. oktobra, se bodo morale predložiti v vsemi predpisanimi dokumenti do 15. septembra. Hkratu bo treba pri tajništvu zavoda plačati izpitno takso. — 110 Lir za dijake, 150 Lir za dijakinje za izpit za sprejem v prvi razred, 110 Lir za izpit za vzposobljenost za 3. razred. V prošnji izjavi oče ali njegov namestnik, da se kandidat v šolskem letu 1940/41 k dotičnemu izpitu ni prijavil na nobeni drugi šoli.

jaki viharno pozdravljali, ko so ga prepoznali za Američana. Vpraševali so ga tudi, ali je morda tudi ameriška vojska na pohodu proti Teheranu. Ko so se sovjetsko-ruske čete srečale z angleškimi oddelki, se je pričelo vestransko bratenje in sovjetski vojski so si na vse načine prizadevali prepričati Britance in Američane o svojih simpatijah napram Anglosanom. Neki sovjetski vojak, je bil pokrit z bivošo poljsko vojaško čelado, na katero je bil posebno ponosen, češ, da je narejena iz boljše jekla.

Usoda angleških zaveznikov

Zagreb, 3. sept. s. »Hrvatski narod« je priobčil članek pod naslovom »Usoda vseh angleških zaveznikov«, v katerem pravi med drugim:

Nekoliko dni po začetku vojne na vzhodu sta Anglija in Rusija postali zavezniki. Sedaj bi bilo logično in prirodno, ako bi Anglija pomagala svojemu zavezniku, ki je v smrtni nevarnosti. Namestu tega pa si v Londonu samo prizadevajo ohraniti neokrnjen položaj svoje imperije. Anglija se malo ali skoro nič ne briga za svojega zaveznika, kakor je to pokazala že v raznih drugih primerih v pogledu svojih drugih zaveznikov. Ako smatrajo v Londonu trenutke za primeren, prepuste brezobzirno zavezniške svoji usodi.

Vendar je treba tudi priznati, da Anglija v resnici ni v takem položaju, da bi lahko pomagala Sovjetski zvezi v znatni meri, ker sama zelo nujno potrebuje pomoč. V tem pogledu priznavajo tudi angleški listi in je moral to priznati celo Eden v svojem zadnjem govoru, ko je dejal, da ameriška vojna industrija ni zadovoljiva ter je zato ameriška pomoč Angliji zelo mlačna, dočim Zedinjene države skorajda prav nič ne morejo pomagati Rusiji.

Obnovite naročnino!

Minister Thaon di Revel na obisku v Berlinu

Berlin, 3. sept. s. Italijanski Minister za finance grof Thaon di Revel je prispel danes v Berlin, da vrne svojčasni poset nemškega finančnega ministra grofa Schwerina von Krosigka v Rimu. Na anhaltskem kolodvoru je italijanskega gosta sprejel nemški finančni minister v družbi z italijanskim poslanikom in z mnogimi predstavniki nemškega zunanjega ministrstva. Minister Thaon di Revel je položil venec na oltar nemških žrtev.

Letalski boji na zapadu

Berlin, 3. sept. d. V noči na sredo so britanski bombniki preleteli severno in osrednjo Nemčijo ter njene jugozapadne predelne. Poizkusi britanskega letalstva napasti Berlin z močnimi silami so se izjalovili zaradi uspešnega nastopa nemškega protiletalskega topništva. Kakor je bilo davi javljeno s pristojne nemške strani, je le nekaj posameznih britanskih bombnikov uspelo preleteti osrednje okraje Berlina. Manjše število odvrenih rušilnih in zaigalnih bomb je poškodovalo stanovanjske okraje. Bombni napadi, izvršeni na druge predelne Nemčije, so povzročili le malo gmothe škode. Nemško protiletalsko topništvo je tri britanske bombnike sestrelilo.

Pariz, 3. sept. d. Kakor poroča list »Aujourd'hui« je v nedeljo britansko letalstvo izlo velike višine napadlo francosko mesto Roubaix. Britanski napad je zahteval 31 smrtnih žrtv in 56 ranjenec med civilnim prebivalstvom. Bombe so deževale iz izredno velike višine na to delavsko mesto, kjer je bilo 21 stanovanjskih hiš porušeni. Izmed vojaških objektov, ki leže na mestni periferiji ni bil nobeden poškodovan.

Berlin, 3. sept. s. Po angleškem priznanju so nemška letala, delujoča pri raznih bombardiranjih, ubila 41.100 oseb, ranila pa 52.600, Nemčijo pa so sovražna bombardiranja stala 3853 mrtvih in 9454 ranjenih. Treba je upoštevati, da so se nemški napadi začeli šele nekoliko mesecev potem, ko so Angleži že bombardirali Nemčijo, ki se je šele nato odločila, da povrača milo za drago. Angleži so tedaj plačali svoje zločine skoraj desetkratno.

Vojna na morju

Helsinki, 3. sept. s. Kakor poroča »Uusi Suomi«, so Angleži 21. avgusta ob južni Afriki zaplenili finko jadralno »Lawhill«. Že malo prej so se bili Angleži polastili jadralne »Pamir«, ki je plula v novozelandskih vodah.

Neugoden odmev Rooseveltovih izjav

Rim, 3. sept. s. Nedavni Rooseveltov govor pred zastopniki ameriških strokovnih zvez je zelo slabo odjeknil v svetovnem tisku. Glavna napaka Rooseveltova je v tem, da neprestano hvali visoko blagostanje angleškega delavstva, pozabljajoč, da temelji to blagostanje na izkoriščanju svetovnega proletarijata, ki ga izvaja anglososk kapitalistično gospodarstvo. Njegovo namigovanje na socialno politiko fašizma je bilo nesrečno, kakor se le da, kajti fašizem in nacizem si v resnici silno prizadevata najti splošno obliko za gmotni napredek in duhovni dvig delavskega razreda, ter osvoboditev od nepravilnega izkoriščanja s strani delavcev drugih držav. Vsek narod lahko najde v socialnem sistemu fašizma in nacizma dober način za rešitev svojih socialnih vprašanj, ne da bi mu bilo treba osvoboditi si najprej kolonialno hegemonijo ali kolonialni imperij ter vesoljno finančno gospodstvo. Večina narolov namreč nima možnosti in volje, da bi si prilastili hegemonijo, na kateri bi potem zgradili svojo socialno politiko.

Rooseveltove konference

New York, 3. sept. d. Kakor poroča agencija United Press iz Washingtona, pripravlja Roosevelt več konferenc z vodilnimi osebnostmi ameriške vlade in strank. Po teh vesteh bodo na teh konferencah najbrže razpravljali o ukrepih, s katerimi naj bi se Rooseveltove besede v njegovem zadnjem govoru izpremenile v dejanja. Napovedane so predvsem konference s podpredsednikom Wallaceom ter z demokratskim senatorjem Barkleym. V Washingtonu pričakujejo, da bodo v bližnjih dneh izšla iz Bele hiše baje neka nova navodila v zvezi z zadnjim Rooseveltovim govorom.

Vojna na Kitajskem

Sanghaj, 3. sept. (Domej). Tiskovni urad japonske ekspedicijske armade in vojne mornarice na Kitajskem javlja, da so japonske vojaške sile evakuirale mesto Fuchow, ne da bi prišlo do kakšne intervencije kitajskih sil. Evakuacija je bila izvršena samo zaradi tega, ker so japonske vojaške sile v resnici že izvršile svojo nalogo, namreč prekinitev oskrbovalnih poti, ki drže v Cungkingu.

Nov šef glavnega stana francoske mornarice

Vichy, 3. sept. d. Za šefa generalnega štaba francoskih pomorskih sil je bil imenovan kontraadmiral Auphan. Novi štabni šef francoske vojne mornarice je star 47 let ter je najmlajši štabni oficir v francoski vojni mornarici. Kontraadmiral Auphan je bil l. 1922. dodeljen francoskemu generalnemu štabu ter je bil po naglem napredovanju v službi na več francoskih rušilnih in križarkah l. septembra l. 1939. imenovan za namestnika generalnega štaba, 19. junija lani pa za kontraadmirala.

Potovanje poslanika Papena v Berlin

Carigrad, 3. sept. u. Nemški poslanik Papen je odgodil svoj odhod z letalom v Nemčijo na danes. Odločil se je, da dopolne prisotvuje še sprejemu, ki ga je priredil državni podtajnik turškega zunanjega ministrstva Menemencuoglu v mornariškem krožku v Carigradu njemu in rumunskemu poslaniku na čast.

Gospodarstvo

Italijansko mlekarstvo

Agencija »L'Informazione Economica Italiana« objavlja zanimive podatke o italijanskem mlekarstvu, ki se nanašajo na leto 1938. Ta gospodarska panoga se je v zadnjih desetletjih lepo razvijala. V letu 1938 je znašala italijanska produkcija mleka 68.76 milijona hl. Od tega je odpadlo dobrih 55 milijonov hl na produkcijo v Severni Italiji. Od celotne produkcije je šlo povprečno 42% v neposredni konzum, 34% proizvedenega mleka je porabila mlekarstva industrija, 23% pa je bilo porabljenih za rejo telet.

Produkcija surovega masla, ki je osredotočena skoro v celoti v Severni Italiji, je v letu 1938 dosegla 447.000 metriskih stotov in je skoro v celoti krila notranjo potrebo dežele, kajti uvoz je v tem letu znašal le 205 metriskih stotov v vrednosti 2.37 milijona lir.

Znata je bila tudi italijanska produkcija sira, ki je v tem letu dosegla 2.228.000 metriskih stotov. Od proizvedenega sira je Italija izvozila 218.000 metriskih stotov v vrednosti 199.2 milijona lir. Največ sira je Italija v tem letu izvozila v Nemčijo, v Zedinjene države, Anglijo, Francijo in Svico.

Produkcija postranskih proizvodov mlekarstva industrije je bila naslednja: skuta 165.000 metriskih stotov, industrijski kazein 55.000 metriskih stotov, kondenzirano mleko 18.000 metriskih stotov.

V celoti je imela v tem letu Italija na razpolago za domači konzum povprečno na prebivalca 37.4 litra mleka, 1.3 kg surovega masla in 5.4 kg sira.

Rastoča rumunska proizvodnja mineralnega olja

V rumunski industriji mineralnega olja je bil do lanskega leta pretežno udeležen angleško-francoski kapital, ki je v septembru 1939 ob izbruhu vojne predstavljal 52.4% celotnega v tej stroki investiranega kapitala. O »rumunski« petrolejski industriji ni bilo mogoče govoriti, saj je rumunski kapital v tej panogi udeležen le z 29.7%, vsa ostala glavčina pa je bila v rokah tujega kapitala. Tu tuji kapital ni imel interesa dvigniti produkcijo. Vrtanje novih sond je vedno bolj zaostajalo, kar je imelo za posledico, da je že v letih pred izbruhom vojne pričela produkcija občutno nazadovati. Danes pa je položaj docela spremenjen. O tem objavlja zanimive podatke rumunski strokovni list »Monitorul Petrolului«, ki poroča, da je v letu 1940. Rumunija večino petrolejskih družb nacionalizirala. Že v začetku letošnjega leta je bil največji del angleškega, francoskega, ameriškega, nizozemskega in belgijskega kapitala nadomeščen z rumunskim kapitalom, ki ima danes večino, deloma pa tudi z nemškim in italijanskim kapitalom. Nagla izključitev angleškega kapitala je omogočila ožje sodelovanje z državami osi, ki se sedaj kaže tudi v zopetnem naglem naraščanju produkcije.

Nemški in italijanski specialisti in inženjerji, ki so bili poklicani so takoj poskrbeli, da se je v vseh večjem obsegu pričelo vrtanje novih sond. Uspesih tega prizadevanja je viden iz najnovejših statističnih podatkov, iz katerih sledi, da je bilo v prvem četrtletju letošnjega leta navrtanih 40.466 metrov novih sond, v drugem četrtletju pa že 66.739 metrov (ti podatki se nanašajo na 27 najvažnejših petrolejskih družb). Šele navrtanje novih vrelcev je omogočilo, da se je pričela produkcija znova dvigati. Proizvodnja nafte, ki je znašala v prvem polletju lanskega leta 1613 vagonov dnevno, v drugem polletju 1470 vagonov in v decembru lanskega leta le 1300 vagonov, se je v prvem četrtletju letošnjega leta zopet dvignila na 1337 vagonov, v drugem četrtletju na 1447 in v juliju na preko 1500 vagonov. Mesečna produkcija nafte, ki je znašala v januarju samo 359.760 ton se je navzile vojnimi dogodki na Balkanu dvignila že v maju na 457.540 ton. Povečanje produkcije je prišlo v prid predvsem izvozu. Ta je znašal v prvem letošnjem četrtletju 641.800 ton (lani 819.000), v drugem četrtletju pa se je naglo dvignil na 878.000 ton, tako da je celotni izvoz v prvem polletju dosegel 1.52 milijona ton (največji je bil izvoz leta 1935, ko je v vsem letu znašal 6.6 milijona ton, potem pa je leta 1937. padel na 5.5 milijona ton, leta 1939. na 4.1 milijona ton in lani na 3.5 milijona ton).

Glede na obsežna dela za vrtanje novih sond, je sigurno, da se bo produkcija v bodočih mesecih še znatno dvignila, kar bo prišlo v prid prvem izvozu, ki je danes usmerjen v pretežno meri v Nemčijo in Italijo, saj je docela prenehal prej znatni izvoz v Anglijo, Francijo in Egipt. Že v prvem letošnjem četrtletju se je izvoz v Nemčijo povečal na 376.000 ton (v istem razdobju prejšnjega leta 103.670), izvoz v Italijo pa na 116.000 ton (78.970). Izvoz v Nemčijo in Italijo pa se je še bolj dvignil v drugem četrtletju. Omenjeni rumunski list poudarja, da je danes rumunska petrolejska industrija orijentirana izključno proti kontinentu in da industrijske naprave v zadnjih mesecih zaradi izbruha vojne z Rusijo niso utrpeli nobene bistvene škode.

Gospodarske vesti

— Italijansko-slovaška trgovinska pogodba. Nedavno je bila ratificirana trgovinska pogodba med Italijo in Slovaško. Kakor poroča iz Rima bo Slovaška dobavljala Italiji predvsem goveje živino, ječmen, alkohol, jeklo, celulozo in papir, Italija pa bo dobavljala Slovaški razne stroje, tekstilno blago, avtomobile, sočivo in južno sadje. Skupna vrednost mesečnega trgovinskega prometa je predvidena v višini letnih 460 milijonov Ks.

— Italijansko švicarski sporazum o uvozu plemenke živine. Na podlagi nedavno sklenjenega italijansko-švicarske trgovinske pogodbe je bil te dni v Comu sestanek med italijanskimi in švicarskimi delegati, na katerem so bile določene vse podrobnosti o uvozu švicarske plemenke živine v Italijo. Italijansko delegacijo je vodil prof. dr. de Simone, kot predstavnik italijanskega kmetijskega ministrstva.

— Dogoni za odkup klavne živine. Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu naslednje dogone za odkup goveje klavne živine: v torek 9. septembra v Metliki, v torek 10. septembra t. l. v Žužemberku, v sredo 10. septembra t. l. na Vrhniki, v sredo 10.

septembra t. l. v Ljubljani. Vabijo se mešarska strokovna združenja, da na najbližji dogon pošljejo svoje poplašene zastopnike zaradi prevzema živine.

— Novi devetletni boni. S 15. septembrom se začne vpis nove tranše 5% devetletnih blagajniških bonov, ki bodo zapadli v plačilo 15. septembra 1950. Rok emisije je določen za 30. septembra, emisijski tečaj pa znaša 97.50.

— Sezname davčnih osnov za modistke, krznarje, klobučarje, izdelovalce senčnikov in ščitnikov, kovače, knjigoveze, kartonaže, gravirje, galvanizerje, vulkanizerje, zlatarje, pasarje, urarje, izdelovalce glasbil, kemije čistilnice, kemike, preparatorje, izdelovalce drož, toplice loja, milarne, bandažiste, izdelovalce stenznikov in predmetov iz roževine, so razgrnjeni poleg dosežanih ter naj si jih interesi ogledajo do 16. septembra v vratarstvu sobi v pritličju leve hiše mestnega poglavarstva.

— Bata zvišuje glavnico. Tvrdka Bata d. d. v Zlinu bo po sklepu izrednega obnege zborna, ki je bil l. 1. septembra povišala na breme rezervnega fonda in stabilizacijske rezerve nominalno vrednost delnic od 3000 na 5000 Kč, s čimer se skupna delniška glavnica poviša od 526.2 na 964.7 milijona Kč. Družba je že leta 1935 na isti način zvišala svojo glavnico od 175.4 na 525.2 milijona Kč.

— Znanj berlinski institut za proučevanje konjunktura je po sklepu svojega kuratorja zaradi razširjenosti delovnega področja prevzel novo ime in se odslej imenuje »Nemški institut za gospodarsko proučevanje«. Dunajski oddelek tega instituta pa se imenuje »Dunajski institut za gospodarsko proučevanje«.

— Ameriške skrbi zaradi pomanjkanja tonaze. »Kölnische Zeitung« objavlja iz Hamburga zanimiv članek o ameriških skrbih zaradi pomanjkanja tonaze v zvezi z bitko za Atlantik. Dosejani produktivni rezultati ameriške ladjedelne industrije niso zadovoljivi. Ameriške ladjedelnice so z naročili sicer preskrbljene za 3 do 4 leta, vendar se produkcija le polagoma dviga. Naročila ameriške ladjedelne industrije so znašala ob izbruhu vojne 0.69 milijona ton, danes pa znašajo okrog 6 milijonov ton. V prvih sedmih mesecih letošnjega leta so ameriške ladjedelnice izgotovile le 48 trgovinskih ladij s skupno tonazo 368.000 brutoregistrskih ton, in je izključeno, da bi ladjedelniška industrija dosegla v letošnjem letu predvideno produkcijo 1 milijon brutoregistrskih ton, zlasti če se upoštevajo težkoče pri nabavi materiala in pomanjkanje strokovnih delovnih moči. Zato je bila vlada Zedinjenih držav prisiljena staviti pod kontrolo celotno ladjedelniško proizvodnjo. Največje težkoče obstojajo zaradi pomanjkanja tankovskih ladij, kar je povzročilo težkoče pri preskrbi vzhodnih delov države z bencinom, navzile stalno naraščajoči petrolejski proizvodnji v zapadu države. Ameriške ladjedelnice imajo sicer naročilo za gradnjo 110 tankovskih ladij, vendar so doslej izgotovile le 12 takih ladij in le 14 so jih splovili, 19 ladij pa so šele pričeli graditi. Ameriška vlada je zaradi tega odredila, da se rezervira ladjedelniški prostor predvsem za tankovske ladje. Za malo obalno plovbo je predpisala, da se smejo graditi le betonske ladje. Tudi celotna uporaba trgovinske ladje je bila stavljena pod državno kontrolo in se smejo trgovinske ladje uporabljati le s posebnim dovoljenjem. Vlada predpisuje tudi tarifo za pomorske vožnje in odloča o zaposlitvi mornarjev. Zanimiv vpogled v težkoče nudi najnovejši ameriški seznam trgovinskih mornarjev, ki kaže, da se je tonaza ameriške prekomorske trgovinske mornarice v primeri z lanskim letom zmanjšala od 8.18 na 6.84 milijona registrskih ton. To zmanjšanje je deloma posledica oddaje ladij Angliji, deloma pa je v zvezi z okolnostjo, da je ameriška vojna mornarica zaplenila številne trgovinske ladje, zlasti kombinirane ladje za prevoz tovora in potnikov. Sprito sedanjega zmanjšane stanja tonaze ni verjetno, da bi Zedinjene države mogle nuditi Angliji bistveno pomoč pri prevozu preko Atlantskega morja.

— Umetna svila in celulozna volna. Agencija »L'Informazione Economica Italiana« objavlja zanimive podatke o svetovni produkciji umetne svile in celulozne volne. Produkcija celulozne volne je v letu 1940 prvikrat prekorčila produkcijo umetne svile. Ta razvoj so italijanski tehniki predvideli že pred leti. Leta 1936 je znašala svetovna produkcija celulozne volne 136 milijonov ton, naslednji dve leti 281 in 435 milijonov ton, leta 1939 492 milijonov ton, lani pa že 612 milijonov ton. V petih letih se je svetovna produkcija celulozne volne popetorila, medtem ko se je svetovna produkcija umetne svile dvignila le od 464 na 522 milijonov ton. Skupaj je produkcija umetne svile in celulozne volne narasla od 600 na 1134 milijonov ton.

— Navzile obilice bombaža osvaja celulozna volna tudi ameriški trg. Pred dnevi smo na tem mestu poročali o težavah, ki jih imajo Zedinjene države pri vnovčenju bombažnega pridelka zaradi zastoja pri izvozu, ki je v letu 1940-41 znašal komaj 12 milijona bal nasproti 6.2 milijona bal v prejšnjem letu in se neoparljen rezervi iz prejšnjih let ob koncu bombažnega leta 1940-41 ponovno narasle od 10.1 na 11.6 milijona bal, to je približno toliko, kolikor znaša enoletni pridelek. Sprito tega položaja je tem bolj zanimivo, da v Zedinjenih državah naglo napredujeja potrebnja in proizvodnja umetnega bombaža, to je celulozne volne. Proizvodnja je že v letu 1939 narasla na 81 milijonov funtov, lani pa se je dvignila na 81 milijonov funtov. V prvem letošnjem polletju je proizvodnja dosegla 51.6 milijonov funtov, to je toliko, kakor v vsem letu 1939. Med tem pa so zgradili številne nove tvornice in računajo, da bo produkcijska kapaciteta v letošnji jeseni dosegla 140 milijonov funtov na leto. Naglo povečanje produkcijske kapacitete je v zvezi z rastočim povpraševanjem tekstilnih tvornic po preji iz celulozne volne, ki se v vedno večji meri uporablja za razne tekstilne izdelke, čeprav je celulozna volna dražja nego bombaž. S povečanjem produkcijske kapacitete se je zmanjšal tudi ameriški uvoz celulozne volne, ki je lani padel od 47 na 18 milijonov funtov, letos v prvem polletju pa se je nadalje skril in je ameriška domača produkcija krila 83 odst. ameriške potrebe. S povečanjem produkcijske kapacitete bo v bodoče odpadla potreba uvoza iz inozemstva.

Odkritja na ameriškem konzulatu v Zagrebu

Dokumenti o vzajemnem delovanju ameriškega in angleškega konzula

Zagreb, 3. septembra

Ko je hrvatski zunanji minister dr. Lorković sprejel domače in tuje zastopnike tiska ter jim razkril ameriško vohunstvo v Zagrebu, jim je izročil tudi kopico zanimivih gradiv, ki so ga našli pri preiskavi na generalnem konzulatu USA. Ameriški generalni konzulat je bil, kakor kažejo listine, politično zelo delaven. V ostalem pa je ameriški zunanji minister Cordell Hull že 22. avgusta 1935 naročil svojim konzularnim uradnikom po svetu, naj mu skrbno zbirajo politične informacije o vseh dogodkih in govorih v Beogradu, kjer prebivajo. Ameriški generalni konzul v Zagrebu je bil v tem pogledu posebno vreden, kakor zlasti kaže posebna mapa, ki jo je zaplenila hrvatska politična policija. Mapa ima napis »Political Clippings et Reports«. V njej so bili zbrani dokumenti o najrazličnejših zadevah osovih sil, še prav posebej pa poročila o zadržanju Nemcev in nemškega tiska na Hrvaškem. Generalni konzul si je znal pribaviti tudi neke zaupne listine takratnih jugoslovenskih oblastev. Takratni generalni konzul Meilly je bil tako zaposlen s svojo politično delovnostjo, da je zamenjal svoje prave konzularne dolžnosti. Z marca 1939 je poročal v Washington, da bo Hrvatska prvi bližnji cilj Nemčije. Že dve leti prej pa je napovedoval evropsko vojno.

Ko je bila ustvarjena hrvatska država, so na ameriškem generalnem konzulatu v Zagrebu sezgali zaupno gradivo iz leta 1937. Značilno, da ga niso sezgali po beograjskem prevratu in tudi ne po vstopu Jugoslavije v vojno, pač pa takoj po proglasitvi hrvatske države. Na ta način se hrvatski organi niso mogli polastiti najvažnejšega gradiva, vendar pa nekateri ohranjeni dokumenti dokazujejo delavnost ameriških konzularnih uradov na kopnem, na morju in v zraku in nudijo presenetljiv vpogled v početje angleškega konzula v Zagrebu.

Angleški konzul v Zagrebu je bil mister Rapp, ki je bil v najzaupljivejših stikih z ameriškim generalnim konzulom Meillyem. Konzul Rapp je montiral 9. aprila 1941 posebno prenosno oddajno postajo na nekem avtomobilu, ki je stal v mirnem zavetju neke na deželi. Da se je tudi ameriški konzul posluževal te oddajne postaje, je dokazano z listine, kjer je zapisano, da je ameriški generalni konzul dne 10. aprila 1941 poslal preko te oddajne postaje v Ameriko poročilo o vojnem stanju in takratni Jugoslaviji.

Dnevnik nekega uradnika na ameriškem konzulatu pravi, da je uvel konzul v svoj mreži celo vrsto zaupnikov. Kdo je »Zveza št. 11«, ki je tega uradnika čakal ob 9. jutraj pri konzulatu? Dnevnik pravi, da je ameriški konzul zbiral ne samo politične, temveč tudi važne vojaške novice. »Zveza št. 11« je pripadala poročila o vojnem stanju in o jugoslovenski vojski. Tu je tudi uradno navodilo iz Beograda, kako naj bi generalni konzul Meilly zbiral informacije o vojnem gospodarstvu. Dne 14. marca 1941 je dobil ameriški konzul v Zagrebu navodilo, da poišče nekega Głowerja in zbere podatke o jugoslovenskem gorivu za letala. Konzul je takoj naslednji dan poslal v Beograd zahtevano poročilo.

Kakor pričuje poročilo od 14. novembra 1937, ki ga je poslal generalni konzul Meilly ameriškomu poslaniku v Beogradu, je neki konzularni tovariš (očito pač angleški konzul), opravil politično obveščevalno službo in je Meillyju pribavil važne novice. To pričuje o popolni vzajemnosti ameriškega in angleškega konzula v Zagrebu. Toda dne 3. maja 1941 je moral Meilly sporočiti poslaniku v Beograd, da so vsi njegovi politični in drugi informacijski stiki prekinjeni. Vsi njegovi zaupniki so bili opozorjeni, naj ne vzdržujejo več stikov z njim in z angleškim konzulom. Kolikšna je bila zaupljivost med ameriškim in angleškim konzulom, priča spomenica, s katero je Meilly poročal poslaniku v Beograd, da ga je angleški tovariš prosil, naj mu podpiše pomarejeno domovnico z grškim državljanstvom. Nadaljnje listine pričajo o očitnem vohunstvu. Dne 10. aprila 1941 je »Zveza št. 11« sporočila poverjenemu uradniku na ameriškem generalnem konzulatu, da so se začeli puntati trije polki na Hrvaškem in da je jugoslovenski odpor na

Dravi zlomljen ter da Nemci napredujejo proti Zagrebu, kamor bodo motorizirane jedinice prispele že v teku dopoldneva. Zveza št. 11« je tudi sporočila, da se je Mačkova »Zaščita« priključila ustašem in da je Hrvatska tik pred ustaško vstajo. Nadalje se je našla listina, ki pričuje, da se je ameriški zunanji minister Cordell Hull brigal za begunce iz razpadle Jugoslavije. Ameriškomu konzulu v Zagrebu je bilo sporočeno, da so naslednji možje srečno prispeli v Egipt in naj konzul o tem obvesti njihove družine: Juraj Sutej, Ivan Šubašić z ženo, Juraj Krnjević z otroki, Ilija Jukić, Rudolf Bičanić in Milan Martinović. Minister Cordell Hull je hvaličen za vsako pomoč, ki se lahko nudi jugoslovenskim uradnim osebam in navaja še nekatera imena, katerim je treba pomagati.

Naknadno je zunanje ministrstvo izročilo domačim in tujim novinarjem nadaljnje dokumente o vohunskem delovanju bivšega ameriškega konzula v Zagrebu.

Eden teh dokumentov je brzojavka od 13. junija 1941, ki jo je generalni konzul John Meilly poslal v Washington. Brzojavka ima naslednje vsebino: »Imam čast obvestiti ministrstvo, da sem danes sprejel nekega Venčeslava Bana, pripadnika pisma Evgena Matkovića, ladjedela iz Splita. V tem pismu me prosi za pomoč za prenos obvestil njegovemu sinu Ivanu, ki biva v New Yorku. Pismo z informacijami je priloženo, tako da se ga ministrstvo lahko po potrebi poslužuje. Venčeslav Ban me je obvestil, da ima Evgen Matković štiri ladje na zapadni polobli. Kie se ladje natančno nahajajo, Matković ni znan, hoče pa preprečiti, da bi ladje padle v roke silam in razveljaviti vse ukaze, ki bi jih lahko dal kapitanom ladij, sinu Ivanu ali drugim najemnikom ladij pod pritiskom italijanskih oblasti v Splitu. Venčeslav Ban je nato izjavil, da sta bili dve ladji in sicer »Nikolina Matković« in »Lina Matković« naleti od nekega Jamesa Elwela in tovarišev, ki prebivajo v New Yorku. Ostali dve ladji in sicer »Ljubica Matković« in »Ante Matković« sta bili začasno najeti od neke trgovske družbe v Montrealeu.

Z istim datumom t. j. 13. junija 1941 je poslal Venčeslav Ban Ivo Matkoviću v New York pismo v katerem mu po naro-

čilu njegovega očeta sporoča, naj ne upošteva obvestil, ki jih bo od njega prejel, ker bodo to obvestila oblastev. Z ladjami da naj razpolaga po dosedanih navodilih, poudaril pa je, naj se ladje izogibljejo nevarnih pristanišč z izjemo ameriških, ker so italijanska oblastva zahtevala od podčelnih polnomočij za razpolaganje z vsemi njegovimi ladjami.

Se več dokumentov priča o vohunskem delovanju bivšega ameriškega konzula v Zagrebu. Med njimi je tudi poročilo o delovanju policijskega službenca Sopreka, ki je osvobodil vse komunistične žene, ki so se nahajale v policijskih zaporih. Nadaljnji dokument je obvestilo o kronskem svetu. G. Maček da je sklenil sporazum z vladom, da bosta imenovana dva kronska sveta. V prvem naj bi bili kraljica-mati. Slobodan Jovanović in Šubišić za obravnavanje konstitucionalnih vprašanj, v drugem pa maršal Bojović, episkop Nikolaj, Kulovec in še dva druga, ki naj bi obravnavali politična vprašanja.

Zadnji dokument je zaupna brzojavka državnemu tajniku v Washington, ki jo je poslal ameriški konzulat v Beogradu 21. julija 1940. Vsebinska brzojavka je naslednja: Govoril sem na Bledu z dr. Korošcem, ministrom za prosveto in predsednikom senata. V razgovoru o politiki jugoslovanke vlade in obnoveni odnosov s sovjetsko vladom mi je dr. Korošec izjavil, da je nezadovoljen s to politiko, ki jo je imenoval »beograjsko politiko«. Kakor se bo ministrstvo spominjalo, je dr. Korošec katoliški duhovnik in je bil nekaj časa notranji minister ter je zaradi tega v tesnem stiku z vsem prevratnim delovanjem v državi. Rekel je, da je propaganda uspešna posebnost v Srbiji z razširjanjem prepričanja med javnostjo, da je Sovjetska zveza najboljši prijatelj Jugoslavije. Resnica pa je, da hoče Rusija s propagando komunističnih doktrin oslabilo državo, vendar doslej sovjetsko poslanstvo, ki je bilo nedavno objavljeno v Beogradu, ni ničesar storilo v ta namen. Jugoslavija skrbi za vzdrževanje prijateljskih odnosov z Rumunijo in Madžarsko in si prizadeva, da bi odpravila težkoče, ki obstojajo med tema državama. Ker sta ti državi pod direktno kontrolo Nemcev, bo sleherni delovanje v tem smislu v Jugoslaviji uspeh nemških aspiracij.

Ustanovitev javne kuhinje v Novem mestu

Meščani in okoličani naj podpro to človekoljubno ustanovo

Novo mesto, 2. septembra

Izrazito uradniški značaj Novega mesta je že dolga leta narekoval nujno potrebo ustanovitve splošne javne kuhinje, v kateri bi številno uradništvo, nameščentstvo in dijaštvo lahko prejemale po zmernih cenah dobro domačo hrano. Vendar so vsa zadevna prizadevanja ostala zaman in je posebno uradništvo bilo stalno navezano na drago gostilniško hrano, za dijaštvo pa je v omejenem obsegu skrbela Dijaška kuhinja, ki je letno prehranjevala 50 do 60 dijakov, v zimskih mesecih pa še 40 šolarjev. Z velikim dotokom priseljencev in oteženo prehrano po gostilnah je ponovno postalo pereče vprašanje osnovanja javne kuhinje, ki naj bi zajamčilo redno prehrano vsemu prebivalstvu brez lastnega ognjišča.

Ob sodelovanju in podpori mestne občine sta Dijaška kuhinja in Rdeči križ pokrenila akcijo za osnovanje skupne javne kuhinje, v kateri bi za sedaj prejemali hrano samo dijaki in obubožani priseljenci. Doslej je imela Dijaška kuhinja svoje prostore v šoli, ki je bila porušena ob velikonočnem bombnem napadu. V tedaj nastali zmedbi so okoličani tudi popolnoma oplenili prostore Dijaške kuhinje in poleg večje zaloge živil odnesli vso kuhinjsko posodo in ves jedilni pribor. Zaradi tega se je s pričetkom šolskega leta znašla Dijaška kuhinja v izredno težavnem položaju. Mestna občina pa je pravilno domela izredno važnost nadaljnjega obstoja te človekoljubne ustanove in je stavila Dijaški kuhinji na razpolago kuhinjo in jedilnico v prostorih mestnega zavetišča.

Na včerajšnji seji Dijaške kuhinje, kateri je kot zastopnik Rdečega križa prisostvoval g. dr. Božidar Kušec, je bil po-

novno vzet v pretres predlog zaradi ustanovitve skupne javne kuhinje. Skupno z Rdečim križem je bil v načelu sprejet sklep, da se osnuje Dijaška kuhinja v mestnem zavetišču, naknadno pa se ji bo pridružila kuhinja Rdečega križa za obubožane priseljence. Zaradi tesnih prostorov in pomankanja kuhinjske posode in jedilnega pribora bo treba kuhati v treh izmenah. Tako je sedaj definitivno rešeno vprašanje nadaljnjega obstoja Dijaške kuhinje, ki bo pričela posloovati že ta mesec. S to rešitvijo pa so tudi že dani vsi potrebni pogoji za osnovanje splošne javne kuhinje.

V letošnjem šolskem letu bo Dijaška kuhinja lahko sprejela na hrano samo manjšo število revnih dijakov, ki bodo plačevali minimalni prispevek v živilih. Ta prispevek je tudi letno izredno nizek in bo tako mnogim revnim dijakom omogočeno nadaljevanje študija. V splošnem zahteva novomeške gospodinjice poleg rednega mesečnega denarnega prispevka 45 do 50 L še enkratni letni prispevek 200 kg krompirja, 100 kg pšenične moke, 40 kg koruzne moke, 30 kg ajdove moke in 10 kg masti, kar pa bodo lahko zmogli samo premožnejši kmetijski sinovi.

S požitnovalnim in nesebičnim delom odbornikov Dijaške kuhinje in Rdečega križa je bil rešen sedaj eden najbolj perečih problemov dolenejske metropole, ki je ponovno dokazala svoje veliko razumevanje za potrebe našega revnega prebivalstva. Dolžnost meščanstva in okoliškega prebivalstva pa je, da z denarnimi prispevki in živili podpre človekoljubna prizadevanja Dijaške kuhinje in Rdečega križa in tako omogoči posebno v bližnjih zimskih mesecih vsaj skromno prehrano našemu revnemu dijaštvu in osirotelim priselencem.

čebelarji točijo med s točili. Polne in pokrite satnike olivzamejo čebelarji v medišču, jih odkrijejo s posebnimi vilicami ali noži, večji čebelarji celo z električnimi pripravami, in denejo po tri ali štiri sate v točilo. V njem je vrtljiv koš, ko se v pogonu, izteče med zaradi srebožne sile iz celice, se ujame ob steno točila, od koder teče potem po štuli skozi gosto dvojno cedilko v pripravljeno posodo. Ker je med v panju gorak, je redek in rad teče skozi cedilo. To je med točenec ali trčanec. Na vrhu medu v posodi se nabere drobir in pene, ki jih je treba posneti. Ako med še ni dovolj čist, denemo posodo na sonce ali v toplo vodo in ga ponovno predistimo. Tak med je brez tapak, popolnoma sražen in čist. Prodajajo ga kot čist, kontroliran med.

Kadar jeseni podirajo kranjčice, razrežejo medeno satovje in ga denejo v sita, ta pa na topel kraj. Ker je med težak, se izcedi iz satovja. Pri tem ostane mnogo medu v satovju. Satovje porabijo pri kuhanju medice, za napravno kisa ali kuhajo iz njega izvrstno mešeno žganje.

Zaostali čebelarji pa večkrat razdrobe medeno satovje z obmožjem in zalego vred, denejo v vreče, te pa v stiskalnice. Tak iztisnjeni (prešani) med ima običajno nvečšen okus in motno barvo. Rad se tudi pokvari.

Kakšne lastnosti ima med

Vsak pristni med moramo smatrati za samostojen pridelan izdelek, ki ima neke svoje posebne barve, vonj in okus, ampak tudi svojo gostoto. Barva je najznačilnejši in najbolj opazni znak medu. Strokovnjaki so sestavili celo tabelo barvnih tonov, ki obsegajo vse stopnje od najsvetlejših do najtemnejših. Kupci bolj ljubijo med svetlejših barv, čeprav ni vedno najboljši. Do-

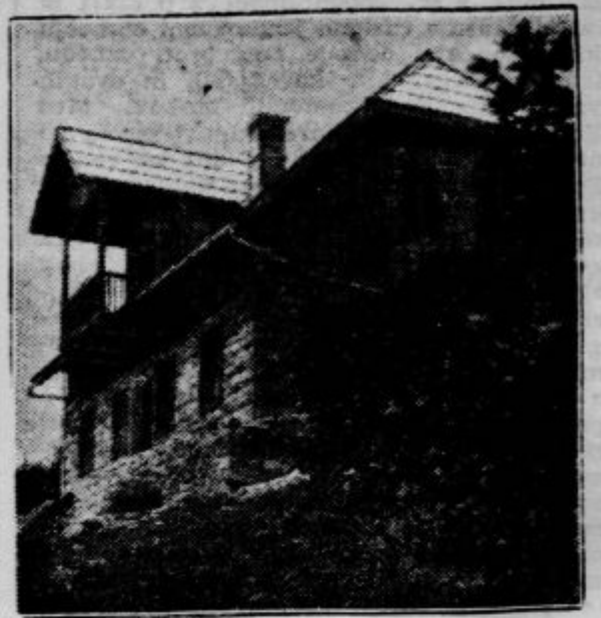
Iz Kočevja čez Koprivnik na Mirno goro in preko Gač v Toplice

Mogočna planinska priroda vabi planince

Hribolazcem je bila Dolenjska vsaj do sedaj še precej tuja, marsikomu celo nepoznana. Slovensko planinsko društvo si prizadeva, da planince seznani s temi prelepimi predeli Ljubljanske pokrajine. Kočevska priroda je mogočna, izplača se prepotovati do deželice podolgo in počez. Čuden in zanimiv je ta svet, povsod pripravljeno popotnikovo presenečenje. Vstop na kočevsko zemljo je romantičen, zamišljeno močje gozdovi na Kočevskem, povsod se širijo visoke planote, bregovi in neštete skrite doline, povsod je polno podzemskih jam. Kočevska pokrajina je posebno lepa ob Kolpi, kjer se iz dolin poženejo navzgor strmi bregovi borovskih hribov. Posebnost Kočevske pa je gozd, prirodno svetlo, kjer vladata molk in tišina.

Jutranji vlak iz Ljubljane pripelje v Kočevje že okrog 8. ure. Turist utegne ogledati mesto in njega zanimivosti. Pot vodi mimo polj in travnikov ter skozi kočevske vasice do Koprivnika, ki je izhodišče za vzpon na Mirno goro s kočevske strani. Prijeto je človeku v tej prostosti širok prostoriš goslov. Povsod mir in tišina, iz gostega bukvega zadišja po turških; le verice ali pa zeleni smetani samoti. Ko pridemo iz Beograda, spet zasmeje življenje. Človek se vidi v svetlo goličavo, za njim se vidi v rdečo pošumsko pobočje. Šlo bi rekli, da se nam kaže že cerkev v obliki gorovja. Poleg njega stoji planinski dom, spet se odpočije za turo naslednjega dne.

Na Mirni gori nas zbudi jutranje sonce: pred kočo se nam nudi nepopisno lep razgled čez vso Belo Krajino in tja do daleč bosenskih gor in velebitških nečin. V podnožju vas Planino in sosedne Kleče bi človek kar skočil. Oči lahko pregledajo vsot pot od Semeča do vrha Mirne gore. Daleč na severovzhodu se vlečejo Gorjanci in na njihovem pobočju skrivnostni Zumberak. Carovniški Klek čepi sredi ravnin in daleč tam na vzhodu kipi v nebo Snežnik. Po vsej Beli Krajini se vrste zida-

Planinski dom na Mirni gori

nice, vmes sadno drevje, semiški vinogradi vabijo s sladko kapljico.

Z Mirne gore vodi pot strmo navzdol proti Gačam. Med kamenjem in goličavo štrle v nebo smuke brez vrhov, porušena debla trohne po tleh, drevje posameva, divji, skoviti kraj, kjer pridejo na svetlo gospodari. Gače so zapuščene, gnusno planinski kraj, kjer se vabijo na roba svetle livade. Tu se stisne spušta v doline, tam motne dolinske soteske. Goli zidovi, smukava inrgajata, da jih ugonobi vreme. Kerag lu nato so pokaže velika in lepa kočevska vas Cernomeljice. Dolina je tam primerno široka, polja so skrbno obdelana. Pot gre naprej ob Divjem Potoku skozi sotesko do Poljan, kjer je svet osobito rodovit. Zapuščajoč Kočevsko deželico se bližamo Dolenjskim Toplicam in železniški postaji Strazi. odkoder krenemo nazaj proti Ljubljani. V zgodnji jeseni so vsi predeli Dolenjske še prav posebno čudoviti in pestri, zato izrabite priliko in pohitite v te kraje.

Mlademu rojaku v spomin

Mettika, 2. septembra

Turobno so v soboto in nedeljo peli metliški zvonovi, ki je ležal na ljubljanskih Zalah nas mladi rojak Marko Šuklje, dipl. filozof in honorarni statistik Higienškega zavoda v Ljubljani. Ugasnilo je mlado, lepo življenje, ko Marku še ni bilo trideset let. Metlika iskreno obžaluje prerano smrt simpatičnega moža, ki ni zamudil nobene svobodne ure, da bi ne prišel v naš kraj, ki je bil v topli ljubezni navezan nanj po očetovi in materini krvi. Vsem sorodnikom naše sožalje.

Oče mu je bil inženjer gozdarstva Vladimir Šuklje, ki je umrl že pred desetletji in je njegov rod potekel iz vasi Lokvice, kjer Šukljeti še danes domujejo. Markov ded je bil rajni profesor, politik in predzadni deželni glavar Kranjske Fren Šuklje, izrazita osebnost v političnem življenju Slovencev. Po stroki je bil prof. Fran Šuklje zgodovinar in geograf. Iz te stroke je objavil več temeljnih spisov in razprav, ki jih čitamo v raznih šolskih izstevjih in v knjigah Slovenske matice. Na političnem področju so mu izvojevali prvo zmago njegovi beli rojaki, ki so s svojimi glasovi omogočili poraz njegovega nasprotnika grofa Margherija. V tej borbi so prednjačili Metličani, kar Šuklje sam omenja v svojih spominih (Sodobniki).

Po materini strani je bil Markov ded pravnik, napoved sodni svetnik v Novem mestu, Ljudvigt Golja, rojen Metličan na št. 10, kjer je gospodaril oče Anton, po poklicu kolar. Drugi sin Antonov je bil tudi kolar in je bil v tem svojstvu zaposlen celo na dvoru kneza Nikole na Ceti-nju.

Pravnik Golja je bil na glasu strogega in pravičnega sodnika, ki je bil v najbolj bur-nih in opasnih časih vedno čvrsto narodno zaveden. Bil je mirne, vesele in odkrite na-rave, ki je — enako kakor ognjevit, poli-tično-diplomatsko nastrojil Šuklje — strastno gorel za Belo Krajino in za njeno nacionalno srž — starodavno Metliko.

Kadarkoli sta se ta dva sinova naše be-le deželice srečala v Novem mestu, sta jo mahnila preko Trdinovih Gorjancev peš v Metliko, da se tu v presrečnem in svojstvenem okolju porazgovorita s svojimi pri-jatelji in popijeta čašo iskrega se pridelka naših vinskih gor in Veselice, Vivodine, Vinomera ali Repice. To je bil vedno raz-

nik za stare metliške korenine, ki so bili ponosni na ta dva svoja rojaka, ki sta se iz preskromnih domačih razmer tako visoko popela v javnem življenju. Toliko, da niso ob takih praznikih ljube domačnosti in gostoljubnosti izvisili zastav!

Iz teh dveh studencev rodne krvi je potekel življenjski vir pokojnega vnuka Marka, ki je po dedu Šukljetu prevzel naučno stroko, po dedu Golji pa lepo in trdnost značaja. To je bila dediščina, ki jo je Marko vzel s seboj na pot dela in naporu, da se končno dokoplje do stalnosti v službi, kjer bi mu bila dana možnost kori-stiti narodu po plemenitih lastnih nagibih v hramu znanja in v oblikovalnici znač-jev.

Do tega ideala mladi mož žal ni došel. Namesto v življenje in svet so se mu od-prila vrata v smrt in grob. Teža razmer ni dopustila, da bi zajel iz polnega, po čemer je težilo srce; prehodno se je moral zado-voljiti z začasno službo statistika Higien-skega zavoda. A tudi v tem poslu mu je žarelo lice od zadovoljstva, ko je pomagal zajeti vrelce v Radatovičih, da jih navrne-jo v vodovod, ki utegne kdaj odpluti mu-ko in nadlogo večnih suš, ki trpinčijo leto za letom po Beli Krajini človeka in žival. V teh naporih bo vedno odmeval tudi utrip Markovega srca, ki je z vsako nitko iskren-o in zvesto viselo na Metliki.

Poslej ne bomo več srečavali dobrega si-na in brata Marka po metliških ulicah in pristavah in ob divnih bregovih Kolpe, ki nenehno vabi domočina in gosta v svoj te-lični objem. V šumenju vrb in topolov, jagnjedov in brez se oglašajo naši zvonovi, pošiljajoč ljubemu rojaku poslednji po-zdrav!

NIZKA MEZDA

Šaški maršal Moritz je podaril življenje nekemu vojaku, ki je bil zaradi ropa v vrednosti 5 grošev obsojen na smrt. Zakaj ga je pomilostil? Zato, ker se mu je vojak dobro odrezal. Maršal ga je namreč srdito nagovoril:

»Falo! Tako daleč si prišel, da si za 5 grošev postavil svoje življenje v nevarnost!«

Vojak pa se je odrezal: »Dostojem stavljaj življenje v nevarnost za polovico teh grošev.«

Mož je imel prav, zakaj njegova vojaška mezda je znašala samo 2 in pol groša na dan.

Med naj bi bil naša vsakdanja hrana

Človek je poznal čebelo že v starem ve-ku. Egipčani so prevažali čebele po Nilu na pašo. Uporabljali so med pri maziljenju mumij. Grški modrijan Aristotel je ime-oval čebelo solnčno ptico. Največ je pi-sal o čebeli rimski pesnik Vergil. Zgodovinsko dejstvo je, da so se Slovenci pečali s čebelarstvom v svoji prvotni domovini, kjer so imeli obsežne lipove gozdove. Ko so se naselili po sedanjih krajih, so pridno čebelarili. Med so uporabljali že tedaj kot hrano. Iz njega so delali izvrstno medico. Zato ne bo odveč, ako približimo o tej božanstveni hrani in pijaki nekaj besed.

Med — to vemo vsi — je sladka snov, ki jo proizvajajo čebele, ko nabirajo medo-čino ali druge sladke sokove. Medičino do-be čebele na živih delih rastlin, jo v svo-jem telesu-medniku spremeni in spravi-jo v satovje, da tam dozori. Med je torej čebelji proizvod. Vsaka druga sladka zmes, čeprav nastane s sodelovanjem čebele ali jo skuha v loncu ponarejevalec, ni med. Tako pokladajo sleparji čebelarjem sladke si-rupe, ki jih čebele sicer požijejo in spravi-jo v satovje, vendar pa to ni pristen, na-raven med, ker ga niso nabrale čebele na živih delih rastlin.

Različnost medu.

Imamo več vrst medu. Razlikuje se po deželah, rastlinah, po načinu pridobivanja in po času. Upoštevati moramo tudi barvo, vonj, okus in kemične sestavine. Raz-lične dežele imajo različne medeče rastline. Zato je tudi med različen. Imamo domači in tuji med. Največ medu pridelajo: Kaval-fornja, Mehika, Guatemala, Kuba, Havaj, Nova Zelandija in Avstralija. Tudi višina vpliva na različnost medu. Zato imamo pla-

ninski ali gorski in nižavski med. Veliko razliko v medu nam nudijo medeče rast-line same. Imamo cvetlični med, mešeno roso ali mano in zmes obojega. Medena rosa je včasih prav izdatna. Arnharth jo smatra za naraven sladkor, ki je mikro-skopično popolnoma čist in sražen. Obi-čajno nastane ob vročih poletnih dneh na listih bresta, hrasta, jelše, lipe in sadnega drevja. Večkrat med v največje veselje čebelarjev tudi iglavci. Tedaj dobimo mno-go hovecva in smrekovca.

Glede na letni čas razlikujemo: pomladni, poletni in jesenski med. Pomladni nabi-razjo čebele medečino na rezu, sadnem drevju, borovnicah, vrhah, na regratu in mnogih pomladnih cvetlicah, poleti na aka-ciji, travniških cvetlicah, na lipi in detelji, jeseni pa na ajdi, jesenskem vresju, zlati rozgi in drugod.

Kako pridobivamo med

Ob ugodnih čebelarskih letinah naberó čebele toliko medu, da ne porabijo sproti vsega zase in za zaloge, ampak si napra-vijo tudi manjša ali večje zaloge, ko spravi-ljajo med v satovje in ga pokrijejo z vo-ščenimi pokrovi, da se ne pokvari. Čebe-larji pravijo, da čebele med zalotajo. Pri-merjaj konserviranje vkuhanega sadja! Odjemanje medu je združeno ne le s tru-dom, ampak večkrat tudi z bolečinami, ker branijo čebele svoj dragoceni zaklad s svojim hudim orožjem — z želim.

Ako izrežemo iz panjev deviško belo sa-tovje, napolnjeno z medom, pravimo temu med v satovju, ki je najzanesljivejše blago glede kakovosti in čistote. Tak med cenijo najbolj Američani, ki ga uživajo s satov-jem vrad, že tudi najdražji. Nisi napredni

kazano je, da vsebujejo temnejši medovi več redilnih snovi. Profesor Griebel je ugo-tovil v smrekovem, hovecem in ajdovem medu vitamin C, ki ga svetlejši medovi nimajo. Zaradi te ugotovitve je med tem-nejših barve vsekakor pridobil na svoji vred-nosti. Pripominjamo, da severni narodi bolj cislajo med temnejše barve.

Med je tekoč ali strjen. Dokler je v pa-nju, je gorak, topel, zate je redek in tekoč. Ko med stoji delj časa v posoli, se strdi ali kandira. Ako hočemo imeti zopet tekoč med, postavimo posodo z medom v segreto vodo. Segrevati je pa ne smemo čez 50 sto-plinj, ker izgubi preveč segret med svoj prijetni in značilni vonj (aromo). Uničijo pa se tudi sestavni deli. Specifična teža medu je 1,40, to je: 1 l medu tehtja 1 kg 40 dkg.

Vonj in okus medu.

Snovi, ki dajejo medu vonj in okus, so dragocene in značilne sestavine naravnega, pristnega medu. Fiehe trdi, da aloni vonj (aroma) na eteričnih oljih. Aroma daje medu cvetice, na katerih ga čebele nabi-razjo. Planinski medovi imajo splošno boljši vonj nego oni po ravninah. Vzrok je višinsko sonce, ki v višini bolj ogreva cvetice. Mana nima posebnega vonja in okusa, ker so listi in peclji revni na teh dobrinah. Le smrekovec ima poseben okus, ki ga mnogi ljudje visoko cenijo.

Iz česa sestoji med?

Vsa vrednost medu temelji na njegovih sestavinah. Največ, to je 70 do 80%, ima sadnega in groznega sladkorja, ki daje človeku prepotrebno toploto in njegovim mišicam moč, da morejo vrtniti svoje delo. Oba sladkorja imata to odlično svojstvo, da brez vsakega dodatka, vpliva in pomoči želodca in črevesja ter brez vsakega ostane-

ka prehajata v človeško kri. Zato daje strd med vsemi hranili najhitrejšo mišicam za delo potrebno pomoč in telesu toploto. Njegovi vitamini so neogibno potrebni pri prenavljanju staničin. Silno važna sestavi-na v medu so fermenti. Francoz Caillaus je našel v medu celo radij. Večino jedi mo-ramo kuhati. Pri tem izgube mnogo redil-nih snovi. Med pa se pri uživanju prav nič ne spremeni in predela. Uživamo ga suro-vega z vsemi naravnimi dobrinami. Zato je izvrstno krepiščo za utrjene, telesno oslabele, slabokrvne, okrevalec in stare ljudi. Neprekosljivo živilo pa je za otroke.

Med je živ zmes.

Med ni samo kemična zmes z gotovimi fizikalnimi lastnostmi, ampak je pridelek, kateremu daje čebele več ali manj življenj-ski dihi, ki se razvija, zori in se stara kot pravo živo bitje. Prav v tem je v strdi do-bršen del skrivnostne moči in preizkušene učinkovitosti.

Valdajsko višavje

Severnoruska lastna krajevna imena zvenijo skoraj nemško, piše »Kölnische Zeitung«, a so vzhodnofinskega porekla in ležijo danes v ruskem jezikovnem območju ki pa obdaja, čedalje bolj proti vzhodu, tem več ingrijskih, karelijskih in drugih vzhodnofinskih jezikovnih otokov. Med Ilmenjskim in Zelimarskim jezerom se dviga Valdajsko višavje s 351 m visoko Popovo goro pred mestecem Valdajem. Ta kraj je obdajala nekoč poezija, Petrograjčani in Moskovičani, ki so se navduševali za naravo, so romali sem, da bi doživljali »gore«, da bi uživali na licu mesta valdajske »ovčice« in poslušali valdajske kraguljčke. Valdajske višave so včasih primerjali precej drzno s Harzom, Popovo pa z Brockenom. Za »ovčice« seveda ni bilo primere. To so bili namreč majhni kolački iz fine in najfinješe pšenične moke. Nanižano kakor korale na vrvice, so prodajali to zlato rumeno pecivo po vsej Rusiji. Na razpolago so bile poceni, srednje dobre in najdražje »ovčice« in zanje so se trgli ne samo otroci, temveč so jih s slastjo uživale tudi pametne ženske in moške. Ni bilo ruskega sejma brez potujočih prodajalcev teh kolačkov, seveda so ti prodajalci izvirali le po majhnem delu iz Valdaja.

A do tega. Tudi s poezijo valdajskih kraguljčkov, ki si jih prej ni bilo mogoče odmišljati v zvezi z zimskimi vožnjami s sanmi in ki so tudi poletni naznanjalci prihoda konjske pošte, so boljševidni temeljito popravili. Valdaja kot romarskega kraja pa so povsem uradno še celo niso mogli izpustiti. Tako je umolknil klic. Valdaja v navedah in izročilih ljudi, vsaj za mlado pokolenje.

Edini jetnik zbežal

Iz ječe republike Andore je pobežal edini jetnik, neki Domingo Lardiez, ki je v civilnem življenju po poklicu — vliomelec.

Andorska ječa, ki je v isti hiši kakor andorski parlament, nima niti enega paznika, kjer so taki izdatki nepotrebnosti (Lardiez je v resnici edina izjema). Tudi za ječo samo oblast ni skrbela, bila je precej okvarjena, pa ni čudno, da si je mogla Lardiez skozi njene stene utreti pot v svobodo. Pri tem ni imel posebnih težav. Z žlico, ki so mu jo bili po nepredvidnem pustili, si je izgrabel luknjo v zid.

Najstarejše letalo

Verjetno je, da je najstarejši, čeprav katastrofalni poskus z letalom napravil Simon Carovnik, ki je živel v dobi apostola svetega Petra in ki ga je Dante v svoji »Božanski komediji« obsodil v peklo, ker je hotel kupovati milost božjo. V cerkvi Svetega Petra v Bresciji imajo na orglah prelepo Morettovo sliko, ki kaže na eni strani, kako se Simon Carovnik s pomočjo svojih čarovnij dviga v zrak, na drugi pa istega Simona Carovnika, ki je kakor nov Ikarus treščil pred prestrašeno množico na tla.

Obnovite naročnino!

Eksc. Cavallero, načelnik italijanskega glavnega stana

na obisku operacijskega ozemlja okrog Tobruka, se razgovarja s člani nemškega poveljstva

Dežela okrog Valdajskega višavja, ki je deloma močvirnata, deloma jezernata, je znana kot izvirališče treh vzhodnoevropskih veletokov: Volge, Dnjepra in Dvine. Manjši toki napajajo velika jezera in sestavljajo med gostim igličevjem ter razsežnimi barji naravni sistem vodnih cest, ki ga pa v splošnem še niso izkoristili. Razmeroma goste je tudi železniško omrežje, ki mu je najvažnejši odsek zvezna črta med Leningradom in Moskvjo. Ta črta, za katero se vsrjšo sedaj hudi boji in o kateri so Nemci poročali, da so jo pretrgali, poteka na karti skoraj premo. Tako je hotel nekoč svojevoljni car Nikolaj I. Pred sto leti, ko se inženjerji niso mogli zediniti glede te železniške proge in so navedli vedno nove ozemeljske težave, je tedanjemu »gospodarju Evrope« poslo potrpeljen. Z nestrpnostjo kretajo je zagrabilo ravnilo in potegnilo ob njem ravno črto med obema prestolnicama. Tako naj bi zgradili železnico. Povelje je bilo povelje

in treba se mu je bilo vdati, kolikor je pač šlo. Zato ne nahajamo niti še danes na tej preko 600 km dolgi progi kakšnega pomembnejšega kraja razen Tvera, današnje ga Kalinina, ki leži po naključju ob premi črti. Do današnjih dni pa je ostalo ozemlje Valdaja, ki se ne ponša baš z naravnimi zakladi, eno najvažnejših demografsko političnih zbirališč za obe milijonski mesti, kakor je ostal mož z valdajskega višavja do danes po svoji naravi krošnjar in gozdni delavec, ki se ukvarja končno tudi z domačo obrtjo. Kot vojak je ta mož žilav in vztrajen, nedostaje mu samo lastne iniciative. Zato je mogoče, da pod nedostatnim vodstvom odpuve. Tudi kot delavec potrebuje strokovnega vodstva in neprestanega nadziranja, da bi v svoji zmogljivosti ne popustil. Petrograjsko državno vodstvo je še najbolje znalo izkoristiti tega tipičnega Evrazijsca ter izvelič iz njega vse, kar je mogel dati.

Država Vahabitov

Malo bo pač ljudi, piše »Frankfurter Zeitung«, ki bi na vprašanje, kdo je bil Mohamed, ne znali takoj odgovoriti. Pač pa se jih bo le malo strinjalo s tem, da je Mohameda označiti kot enega izmed arabskih državnikov. Kakšen popravek naj bi imelo delovanje ustanoviteljca vere, ki ga danes več nego četr milijarde ljudi časti kot božjega preroka, z delovanjem državnika? Vendar je verjetno da Mohamed sam širjenja svojega nauka ni smatral za tako nujno stvar, kolikor to, da bi svojim rojakom ustvaril vero, zakon in red. Mohamed, ki je izviral iz odlične, čeprav neimovite arabske rodbine, je v svojem rodnem mestu Mekki opazoval vsako leto množice ljudi iz najrazličnejših delov arabskega polotoka, opazoval je, da so živel brez skupne vezi po rodbinah in plemenih, da so se med seboj hudo borili in da so v mračnem praznovanju zaostajali daleč za kulturno in gospodarsko stopnjo severnih in južnih sosedov. Pod temi vtisi se mu je morda razodelo, da moreta le trdi, strogi red in nadmočna vodilna osebnost pomagati Arabiji do zedinjenja in politične veljave. Tako je oznanjal brezpogojno vdanost v voljo enega samega boga in v njegove zapovedi, ki so bile preproste ter umljive vsakemu Arabcu. S tridimi in dolgimi boji si je podredil ožjo domovino, Hedžas, ki je veljal že tedaj za najvažnejšo arabsko pokrajino. V prvotnem islamu, v njegovi svojvrstni pomešanosti verskih nauk in socialnega reda, je ustvaril nekaj, kar bi dvajseto stoletje označevalo kot »nacionalizem«, a kar je le po nekaterih znanostih podobno temu sodobnemu evropskemu pojavu.

Po Mohamedovi smrti je njegov naslednik Abu Bekr, prvi kalif, zedinil vso osrednjo Arabijo v znamenju islama. Plemenske borbe so prenehale, bojovita sila puščavnih prebivalcev je silila izven gospodarske tesnobe domovine, v nekoliko desetletjih je nastalo svetovno carstvo kalifov. Središče te države se je premestilo kmalu iz Medine v Damask, pozneje v Bagdad, med tem ko je arabski polotok

prehajal polagoma spet v stanje neenotnosti. Trdota nove vere se je obrusila, napolnila je nova doba »nevere«, kakor imenujejo to dobo Arabci sami.

Šele po več nego tisoč letih, od kar je Mohamed umrl, se je ponovila zveza verskega fanatizma in političnega oblikovanja, ki je tako značilna za ustvarjanje držav na arabskem polotoku. Nosilci verske ideje in politiki so bili tokrat razne osebe. Mohamed ibn Abd ul Vahab, sin osrednje Arabije, ki je prepotoval daljne dežele, je pridigoval povratek k čistemu islamu. Izvršilec njegovega nauka pa je postal šejk Mohamed ibn Saud, plemenski knez iz Nedžda. V dobi od 1750. do 1803. se je skoraj ves arabski polotok združil pod puritanizem, ki so znani pod imenom Vahabiti. A tudi to drugo veliko srednje-arabsko kraljestvo ni imelo dolgega obstoja. Dežela, ki je ena izmed najbolj v sebi zaključenih na svetu, v devetnajstem stoletju skoraj ni našla dotikov z idejami moderne Evrope, ki so tako močno vplivale na druge arabske dežele. Spoznanje arabske skupnosti je sledilo tu rajši potem, ki jih je bila določila zgodovina. Novo oživilje ni vahabizem je dobil državniškega vodja v nekem potomcu šejka Mohameda ibn Sauda. Svet pozna tega vladarja pod kratkim imenom Ibn Saud.

Saudova država ima le malo ali nič opravka z idejami nacionalne države, ki so se uveljavile drugače na Bliznjem Vzhodu. Sicer uporablja tudi Ibn Saud evropsko tehniko, gradi avtomobilske ceste in oddaja petrolejske koncesije ter oborožuje moderno vojsko, toda njegova država ostaja verska skupnost pod avtoritarnim vodstvom. Puritanski zakon vahabizma je duša te skupnosti, močna vladarjeva osebnost pa jo drži skupaj. Teokratska narodna država Vahabitov je nedvomno starija mnog, kar se tiče zedinjenja osrednje Arabije in konsolidacije tamkajšnjih težavnih razmer. Primerjava z Mohamedovo dobo se ponuja sama od sebe. Prevelikega vzporedenja zgodovinskih dogodkov pa se moramo čuvati. Tesna združitev islama in arabskega nacionalnega čuta ni več tipična za proces preosnove, ki ga je opaziti v arabskem svetu ali, bolje rečeno, v svetu, ki se kot arabski poraja.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Gimnazijec Tone je napisal v neki nalogi iz zgodovine: »Brez njegovega očeta bi si Aleksandra Velikega ne mogli misliti.«

Zdravnik možu neke pacientke: »Navzlic najnatrajnejši preiskavi ne morem ugotoviti, odkod bi mogel izvirati glavobol vaše žene.«
Mož: »Jaz pa lahko ugotovim. Leži namreč vsako noč na — hišnem ključu.«

»Kaj je parazit?«
»Človek, ki gre skozi vrtilna vrata, katera je drug pognal!«

Lastnik branjarije na vasi, samec, ki je marsikatera gledala za njim, je obesil na vrata napis:

»Danes zavoljo poroke zaprto!«
Pol ure pozneje je dodala druga roka:

»Jutri pod novim vodstvom spet odprto!«

»Če zagledam kakšnega svojega upnika, stopim vedno na drugo stran ceste.«
»Ali se nič ne utrujaš, ko moraš neprestano hoditi sem in tja?«

Brivski pomočnik gostu: »Naš šef nam vedno odtrže liro, če kakšnega gosta urežemo — toda danes mi ni nič od tega, ker sem zdel v loteriji.«

Z ruske fronte:

na kratkem počitku med pohodom v bližino sovražnika

Špinača za zimski čas

Med tem, ko se nam polagoma bliža hladni letni čas, lahko na novo pričnemo sejati špinačo, ki ima to dobro lastnost, da uspeva baš v manj toplih dobah, ko druge zelenjave primanjkuje. V zimskem času jo kaj radi vidimo na naših mizah. Odveč bi bilo na široko opisovati, kako koristna nam je špinača, ker vsebuje mnogo fosforja in železa, ki sta človeškemu organizmu tako potrebni sestavini.

Rahla, sveža, toda ne vlažna zemlja je najprimernejša za špinačno rast. V jesenskem času ji bomo dali tudi kakor mogoče sončen kraj. Ker je rastlina zelo zahtevana, zlasti kar se tiče dušika in pepelike (kalija), je potrebno to zemljo dobro pregoniti z organskimi gnojili, s hlevskim gnojem ali pa še bolje s kompostom, ki manj pospešuje rast stebel. Ta gnojila dopolnimo z umetnimi gnojili, amonijevim fosfatom in kalijevim sulfatom, med rastjo pa z nitrati (dušikovimi solmi) ali pa s straniščnico, ki je sicer zelo učinkovita, toda malo higienska, zlasti če prihaja v dotik s čistimi deli rastline, ki jih bomo potem uporabili za jed.

Špinačo sejemo najbolje večkrat zaporedoma, prva setev je lahko že v avgustu, a vsekako čim prej, če hočemo imeti že v jeseni in zimi hasek od nje. Poznejše setve prihajajo v poštev za pomladni čas. Sejemo povprek ali pa v vrstah, ki so medsebojno po 30 cm oddaljene in porabimo za vsak ar okrog 300 g semena. Vmes lahko sejemo zelje, karfiolo ali solate. Seme povlečemo in potlačimo, da pride v boljši dotik z zemljo. Zemljo zalijemo in to zalivanje lahko pozneje ponavljamo, če ne bo deževij. Pomisliti pa moramo, da je sicer suša špinači škodljiva, ker pospešuje njeno rast v cvet, a prav tako ji škodi tudi prevelika vlaga, zlasti pred mrzovi.

V primerem trenutku mlade rastline razredčimo, tako da ostane na vsakih 8 cm po ena, z obiranjem pa pričnemo, čim so zrasle dovolj krepke. Vsakokrat obremo le po nekoliko listov, da jih rastlina ostane nekaj za dihanje. Na ta način in s

Nenavadna špekulacija

Uprava budimpeštanskih cestnih železnic se mora ta čas baviti z nenavadnim problemom. Pred časom je družba za kratke vožnje uvedla posebne kovance, ki so jih potniki spuščali v nabiralnike ob vходу v tramvajске vozove. Te kovance so prodajali po tobakarnah in prodajalnah časnikov, ljudje so njih uvedbo pozdravili z zadovoljstvom, saj so jim bile krajše vožnje zavoljo njih cenejše.

Toda lepega dne so »tantusi«, kakor je ljudstvo imenovalo te kovance, na čuden način izginili iz prometa, skoraj nikjer več jih ni bilo dobiti. Zaradi številnih pritožb je morala družba uvesti preiskavo in ugotovila je v svoje presenečenje, da so bili tantuse kupili verižniki, ki so špekulirali na bližnji povisek njihove vrednosti in so jih nameravali prodajati potem po višji ceni. Od 7 milijonov kovancev, kolikor jih je bilo v prometu, so ti špekulanti pobrali celih 5 milijonov.

Ravnateljstvo družbe je sedaj objavilo strogo svarilo občinstvu, v katerem pravi, da bo sistem tantusov sploh odpravilo in da bodo ti izgubili vsako vrednost, če se v najkrajšem času ne pojavijo spet v prometu.

pomočjo večkratne setve bomo obirali špinačo do aprila ali maja.

V mrzlem času, ko gre temperatura pod pet stopinj pod ničlo, je treba grede zaščititi s slamo ali drugim pripomočkom zoper mraz. Nekateri pridelujejo špinačo ne samo na vrtu, temveč kot vmesno kulturo tudi na polju. Pri tem naj opozorimo, da ima špinača iste zahteve glede zemlje kakor pesa, zato si obe kulturi ne smeta neposredno slediti, ker bi prehudo izrpalila tla. Brez škode pa sledi špinača krompirju, zelju, bučnicam, paradižnikom ali tudi koruzi.

A NEKDOTA

Ob cesti vzdolž nekega švicarskega jezera, v neposredni bližini odličnega kopališča in zdraviliškega kraja, je neki komik najel zgornjo polovico ene izmed tistih reklamnih desk, ki oskranjajo naravo. Na njej so se zablesteli z jarkimi barvami lepaki z napisom: »Uporabljajte Müllerjeve prebavne kroglice!« Marsikateri kopališki gost in planinar je postajal besen ob pogledu na to grdo desko, a protesti niso nič zalegli.

Nekega dne je šel mimo lastnik pogrebnega zavoda po imenu Jürgen. Mož je bil velik prijatelj narave, deska ga je bodla v oči kakor druge ljudi in sklenil je, da napravi stvari konec.

Ze naslednji dan je stopil k lakomnemu lastniku zemljišča, na katerem je stala deska, in je po kratkem pogajanju najel spodnjo polovico te deske. Kmalu potem so prišli nekateri možje, ki so pod besedo »Uporabljajte Müllerjeve prebavne kroglice!« naslikali še z večjimi črkami stavek: »Ne pozabite naročiti pri Jürgenju pravčasno svoj pogreb!«

Udaroc je bil dober. Naslednji dan je šel Müller k lastniku zemljišča in protestiral. Lastnik pa je bil brez moči, kajti Jürgen mu je plačal še bolj nego Müller in je pač imel pravico, da napravi na ta način reklamo zase. Tedaj je komik sam zahteval, naj se deska odstrani. Jürgen je bil seveda isto tako za to in kraj je kmalu dobil svojo prvotno čistost.

VSAK DAN ENA

»Kam ste pa spravili smeti prejšnjega tedna? Na vsak način moram najti par starih copat!«

J. Esteven

SKRIVNOSTNA KRČMA

So ljudje, ki te njih obrazi spominjajo določenih vrst živali. Slikar me je ta mah spominjal črnega panterja s svetlo dlako in elegantnimi gibi. Ona dva sta bila volkova. Vsa razlika je bila v tem. Izbirati ni bilo kdo ve kaj, a Gervaise se mi je zdel za spoznanje manj zlovesten.

Zenska je od nestrpnosti prhnila skozi nos. »Pustimo izgovore,« je dejala. Nato me je spet pogledala: »Torej, drago dekletce, ali ste voljni govoriti jasno in hitro ter nam povedati, kje je črček in kam ste ga skrili? Verjemite mi, da bo to najboljše za vas.«

Osupnila sem tolikanj, da nisem mogla spraviti besedice iz sebe.

»Trma, a?« je vprašala.
»Ne vem, kaj hočete reči.«
»Oh, precej zveste. O malem kričau govorim, o vašem bratu.«

Zavest, da Bucka nimajo v rokah, mi je bila v tolažbo, vendar sem bila v zadregi, kaj naj odgovorim.

»O, še radi boste govorili, bodite brez skrbi,« se je znova oglašila gospa Bodeyeva, ko sem molčala. »... ali vaša mati se boste vdali, preden pridemo do kraja.«

Ko sem pogledala za njenimi očmi, sem prvič opazila meter. Ležala je na tleh za Jakobom Gillovo, z rokami in nogami zvezanimi kakor jaz. Po

46 Bodeykinih besedah sem uganila, da ni mrtva, temveč samo onesveščena.

Čutili pa je bilo, da je smrt blizu. To gotovost si vdihaval že z zrakom, ki je polnil podzemeljski prostor. V Gervaisovih očeh sem čitala izraz muke. Skrabljanje curkajoče vode v bližini se mi je zdelo zdaj še razločnejše kakor prej.

Spoznala sem bila, da smo v podzemlju mlina, pod Gervaisovo delavnico; hodnik, speljan do železnih vrat, ki jih je bil Buck odkril, je najbrže spajal ta prostor z našo kletjo. Mimo tega pa nisem razumela ničesar: ne kaj imajo ti ljudje do naju, ne zakaj so naju privlekli semkaj. Strah me je prehodno mučil, da bi se bila utegnila vdajati radoovednosti.

Gervaise je z nenadnim izbruhom jeze vnovič pretrgal molk.

»Tepca! Prekleta bedaka! Ponavljam vama, da ni treba. Pravim, da se upiram. Mislite, da me mika zaradi vajine muhe iti pod vešala? Rien du tout, bog in bogme da ne!«

»Mirno!« je s počujočim glasom rekel Gill. »Le mir! Ni razloga, da se tolikanj šopirite, Gervaise. Kaj bi torej radi storili? Pustite ga, gospa, naj razloži svoj načrt.«

Francoz se je menda obrzdal, toda njegov obraz je postal še bolj gusarski kot prej, in rdeča ovratnica mu je kar plamenela na prsih. Vse na njem je izražalo nezaupljivo opreznost mačka, ki sam kljubuje dvojici psov.
»Čujta,« je rekel. »Rada bi spravila stroje od tod, jelita? In pri tem ne marata ne mnogih besed ne zapletljajev, kaj?«

»Da,« je Gill pritrdil, »takšna je najina misel.«

»Izvrstno. Torej moramo še nočjo natovoriti čoln in odriniti v Chesapeake. Gospodično vzamemo s seboj. Mati ne bo pisnila, ker ne želi, da bi se zgodilo njeni hčerki kaj žalega. Torej se nam ni bati ne besedi ne zapletljajev ne policije. Clavering in deček vesta za prehod pod sodi. A zaradi gospodične ne bosta niti ta dva odprla ust. Evo, takšen je moj načrt.«

Načrt ni ostal brez učinka. Gillovo lice je dobilo izraz šahista, ki premišljuje o prihodnji potezi. Gospa Bodeyeva je priprla oči. Nazadnje je pobesila glavo.

»Ne,« je dejala, »iz te moke ne bo kruha, Gervaise. Ravnali bomo po mojem načrtu. Lopovi, kakršen je Clavering, ne govorje. Deček bi res da utegnil obvestiti policijo, toda policija ne bo našla tu ničesar razen kamenja in ometa. Niti sledu ne sme ostati po nas. Vrh tega zažgemo gostilno. Dekle s seboj voditi nam ni prav nič potreba. In če vas skrbi njen molk, se zanesite, da ne bosta ne ona ne njena mati odprli ust do sodnjega dne.«

V obupu sem pomislila na redarja, ki je patroliral po cesti. Zdelo se mi je, kakor da bi bil na Martu. Leden znoj mi je orosil čelo.

»Da, Gervaise,« je s sodniško neosebnim glasom pripomnil Gill. »Gospa ima prav. To vam je ženska in pol.«

Gervaise je stopil korak nazaj. S pravo zarotniško kretajo je izdrl samokres. Nekaj v njem je spominjalo na nesrečnega igralca, kadar vrže poslednjo znamko na zeleno mizo.

»Izvrstno,« je zamrmral. »Prekrasno! Pokažem vama, da sem tudi jaz praktičen človek.«

Nobena mišica ni trenila na Bodeykinem in Gillovo obrazu. Zenska je stala kakor prej in s prekrizanimi rokami držala svoj črni ogrtač za vogale. Na Gillovo obrazu je poigralval prejšnji hladni nasmeh. Toda čutila sem, da postaja zrak vse bolj in bolj nasičen s smrtjo.

»Torej se hočete pripraviti z menoj, staruha? In vi takisto, prijatelj Gill?«

Držal je samokres namerjen proti njima in pogledoval zdaj njega, zdaj njo. Kakor zmerom, je bil tudi v tem trenutku slikovit in romantičen. Primera s panterjem in volkovi mi je spet prišla na misel.

»Kaj vas grabi?« je mirno vprašal Gill, štipaje se za brado.

»Kaj me grabi, a? To me grabi, da ne mislim vtakniti glavo v zanko, merci bien! Denarja imam zdaj več kot dovolj. Ali vzamemo gospodično s seboj, ali pa pojdem sam in jo prav tako odvedem. Odločita se. Meni je vse eno.«

»Čustveni postajamo, kaj?« je rekla Bodeyeva. Cev pištole se je za las premaknila.

»Čustven? Ne Bog si ga vedi kako.«

»Zenske bodo vsa poguba, Gervaise,« je Bodeyeva nadaljevala. »Pa nehamo govoriti o njih. Stavimo, kakor vi hočete.«

»Seveda, kakopak,« je pritrdil Gill. »Predolgo že delamo skupaj, da bi se prav zdaj spri. Prijatelj smo.«

Njegove oči so se srečale z njenimi. Oboje so bile brez izraza.

Kronika

* **Filmska revija v Benetkah se je pri-čela.** Deveta mednarodna filmska revija v Benetkah se je slovesno pričela preteklo nedeljo zvečer. Prvič je bil uprizarjen letošnji glavni nemški film »Vrtnice«. K premieri sta prispele na čelu državnih odličnikov italijanski minister za narodno prosveto Eksk. Pavolini in dr. Göbbels. Med drugimi odličniki so bili predsednik mednarodne filmske zbornice grof Volpi, številni vodilni moške iz kulturnega življenja držav ost, zastopniki filmske industrije iz 15 evropskih držav in še vrsta povabljenih. Nemška poročila pravijo, da je film »Vrtnice« ustrežen pričakovanjem. Film je zajel iz vseh dob. Dramatična slika dejanja, pravi »Tagespost«, je takoj zajela vse gledalce in zapustila globok vtis. Prisotni smo samo ploskali umetnikom (Paula Wessely, Peter Petersen, Atila Hörbiger in režiser Gustav Ucicki), marveč tudi poljskim Nemcem, ki so se vrnili v Nemčijo. Na koncu filma se je prikazala velika podoba Adolfa Hitlerja in tako je bilo za zaključek še posebno mnogo ploskanja.

* **Sporazum med Italijo in Hrvaško o turističnem prometu.** Italijanski zavod za izmenjavo s tujino in Hrvatska narodna banka sta sklenila sporazum o plačevanju turističnih nakazil hrvatskih turistov v Italiji in italijanskih turistov v Hrvaški. Dovoljeno je potovanje v vse dele italijanskega imperija, tako v Albanijo, Afriko in v druge italijanske dežele.

* **Premija dela za pomorščake.** »L'Avanti« del Mare« poroča, da je določena nagrada dela za vse pomorščake, ki so delali od 13. junija t. l. dalje. Delavci, ki so delali vsaj 100 dni, bodo dobili 120 ur, vsi ostali pa 110 ur nagrade.

* **Nemški policisti v Rimu.** Oni dan je dospela v Rim nova številna skupina nemških policijskih častnikov. Gostje bodo obiskovali tečaj italijanske afriške policije. Kakor vsi prejšnji, se bo tudi tekoči tečaj vršil v prestolnici policijski šoli Tivoli.

* **Umetnostna razstava v Trentu.** Prvega t. m. je bila v Trentu slovesno otvorjena 10. umetnostna razstava Trentina. Otvoritev so prisostvovali številni predstavniki oblasti, okrog sto umetnikov iz Trenta, Bolcana in predstavniki sindikatov iz Benetk in Padove. Na razstavi je tudi oddelek slik trentinskih avtorjev iz 8. in 9. stoletja. V drugem oddelku pa so zbrane slike modernih slikarjev trentina.

* **Mlad stari oče.** Prav te dni smo čitali o nekaki tekmi med italijanskimi materami, kateri naj pripade prvenstvo najmlajše stare matere. Časniška poročila so vedela povedati, da je to čast dosegla neka 34-letna mati. Zjaj čitamo v listih, da je 38-letni Robert Jovio iz Firence postal stari oče. Moč ima že 6 sinov in enemu se je te dni rodila prva hčerka. Zena Jovia je zdaj stara 34 let. Gotovo bomo v kratkem čitali vest, da so našli še mlajšega starega očeta.

* **Strela je naredila 100 tisoč lir škodo.** Nad okolico Pordenona se je razbesnela pred dnevi huda nevihta. Med neurjem je udarila strela v naselbinsko hišo Pollicetti-Fabris v Ornedu in zanetla požar v seniku. Na mesto nesreče so najprej prišli vojniki 133. topniškega polka, katerim se je posrečilo omejiti požar, nakar so dospeli še gasilci iz Pordenona. Človeških žrtev ni, rešena je bila tudi vsa živina. Škodo cenijo na 100.000 lir, hiša pa je bila zavarovana.

* **Srečni trgovec.** Trgovec Josip Andreoli iz Novare je igral na loterijo s številkami 10, 50, 60 in 61, ki jih je videl v pismu svojega brata. Preteklo soboto je bil žrebanc in srečni Andreoli je zadel 180.000 lir.

* **Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christoforo učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15 za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti, se vrši dnevno dopoldne in popoldne.** Informacije in nove ilustrirane prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pismeno. Telefon 43-82. (—)

* **Nov grob.** Dne 29. avgusta je v visoki starosti 83 let umrla gospodična Ana Pavlinova iz znane Frankove rodbine v Podbrezjah. Pokopana je bila ob obilni udeležbi domačin na pokopališču pri Sv. Jakobu. Naj ji bo lahka domača zemlja!

* **Iz objema smrti rojenega otroka je vzela za svojega.** Letos v aprilu je med drugimi italijanskimi vojniki, ki so prišli na ozemlje bivše Jugoslavije, bil tudi 40letni Emilio Gori iz Vidma. S svojim vojaškim oddelkom je prišel v neko vas, ki so jo umikajoče se čete zažgale. Iz gorečih ruševin so nenadno zaslišali glas jokajočega otroka. Brž so odstranili ruševine in našli v sobi popolnoma izstradano 18mesečno dekletce. Vojaki so vzeli otroka s seboj in o stvari poročali predstavljajim. Po natančnih poizvedbah se je ugotovilo, da sta otrokova starša mrtva. Gori, ki se mu je sirota zasmilila do srca, je vzela otroka na svoj dom in ga

izročil v varstvo svoji ženi, čeprav ima z njo že 7 otrok. Dekletce so dali krstiti na ime Daniela.

* **Kap ga je zadel.** Josip Accastello, postajačeničnik v Tramelu pri Aleksandriji, je v terek ko po navadi odšel v službo. Edinemu potniku, ki je želel potovati s prvim vlakom, je prodal vozni listek, nakar mu je postalo slabo in je obsedel na stolu. Ko je privozil vlak na postajo, ni bilo postajačeničnika od nikoder. Vlakovodja je skočil pogledat, kaj se je zgodilo in je našel Accastello negibno sedečega s peresom v roki. Moč je med prevozom v bolnico umrl.

* **Strela ga je ubila.** Pretekli četrtek je nad Vidmom divjal vih har. Med neurjem se j v jvila močna ploha, ki je v kratkem napolnila struge rek in potokov, tako da so prestopili bregove in se razlili po okolici. Pred dežjem se je umaknil 31letni Primo Bulfon pod neko drevo. Strela, ki je udarjala vseprek, je zadelala tudi drevo, pod katerim je velril Bulfon, in ga na mestu ubila. Večje škode vihar ni povzročil.

* **Rok za maturo podaljšal.** Prosvetno ministrstvo poroča, da je rok za polaganje maturitetnih izpitov podaljšan do dne 8. septembra.

* **Gibanje prebivalstva.** V goriški občini je bilo rojenih 31. avg. in 1. septembra 9 otrok, štiri osebe so umrle, dva para pa sta se poročila. V videmski občini pa se je v istem času rodilo 9 otrok, 3 osebe so umrle in sklenjen sta bili 2 poroki. Od 25. do 31. avgusta t. l. pa je bilo v Vidmu 33 novorojenčkov, 19 mrtvih, 15 porok.

* **Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christoforo učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15 za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti, se vrši dnevno dopoldne in popoldne.** Informacije in nove ilustrirane prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pismeno. Telefon 43-82. (—)

* **Enoletni trgovski tečaj v Novem mestu s pravico javnosti** vpisuje do 7. sept. Solina Lir 85.—. Dijška stanovanja Lir 250.—. Zahtevajte prospekt! (—)

* **Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2 (telefon 2986).** Vpisovanje se vrši vsak dan. Informacije in prospekte daje ravnateljstvo. (—)

IZ LJUBLJANE

Nov spored v Veselem teatru

Podkrajškov Vesele teater je že petkrat obnovil program. Torkova premiera ptega programa je bila spet razprodana kakor doslej vse premiere in menda tudi repriže tega novega gledališča.

Središnja točka sedanjega programa je novo dejanje Golarjeve »Vdove Rošinke«, nekak humoristični epilog tej mnogo igrani in srborito napadani ljudski komediji. Epilog se imenuje »Janez obišče vdovo Rošinko« in se dogaja šest mesecev po Janezovi poroki z Rošinkino hčerko Manico. Podjetna vdova se ni pokopala poslednjega upanja in ko ji pride v obisk nesojeni mož in nezaželeni zet Janez, preizkusi še enkrat na njem svojo poznano umetnost zapeljavanja. Le trudoma se Janezu posreči, da razodene Rošinkino novico: rodil se mu je sin! Tem večje presenečenje zanjo, saj je sedaj spoznala, kakšno je bilo razmerje Janeza in Manice v času, ko se je vesela vdova s tolikimi upi sukala okrog Janeza. Golar je izdelal ta »epilog« primerno Veselemu teatru in »konec Vdove Rošinke« (ki pa bi se dala v tem smislu še nadaljevati) je imel pri občinstvu lep uspeh. Mnogo je seveda pripomnila odlična igra. Občinstvo je lahko pozdravilo v naslovni vlogi go. Polonco Juvanova, nepozabno Rošinko z odra ljubljanske drame, v Janezu pa Vladimirja Skrbinska. Pojavil se je tudi Balantač, ki ga igra Pavle Kovič, vendar ima v tem »dejanju« samo to nalogo, da spomni občinstvo na Balantača iz prvotne tride-janke.

Izmed ostalih točk so občinstvu posebnost ugaiali nastopi g. Zeja, ki si je v kratkem času pridobil posebno popularnost pri občinstvu Veselega teatra, dalje »Večer na vasi«, ki obstoji iz znanih ljudskih napevov s prirojenim besedilom (tu uspešno sodelujejo gđ. Kovarova, g. Kovič in Verdonik), dalje »čudežni violinist« g. Ravnikarja in skeč »Novorojenček« z go. Verdonik - Rasbergerjem.

Ostali skeči niso v toliki meri užgali. Satira na moderno umetnost z naslovom »Moderni umetniki« dalje »Moderna mladina« in »Doktor Koks« so igralsko dobro izdelani komadi z delno dobro nastavljenimi domiselki, vendar pa imajo kot celota bolj zmeren komični učinek. Najnovejši »ljublanski šlager« bi bil lahko iz ostal, tem bolj, ker zahteva program krajšanje: sedaj bi ne smela nobena prireditelj trati čez deseto uro.

Pri izvedbi programa, ki bo nedvomno spet polnil dvorano Delavske zbornice, sodeluje Adamičev jazz, kot konferencier pa nastopa g. Božo Podkrajšek.

* **Vreme kakor naročeno.** Že ves ta teden imamo lepo sončno vreme. Po navilih v zadnjih dneh preteklega tedna, ko je v planinah spet padel sneg, se je ozračje precej ohladilo, vendar je na soncu še vedno dovolj toplota. To potrjujejo zlasti kopanci, ki kar naprej vživajo blagodatno poznoletnega sonca. Lepo vreme pa je še v večji meri prišlo prav kmetom, ki so zdaj od jutra do večera na travnikih, da bo dovolj krme za živino čez zimo. Na sprehodu po ljubljanski okolici vidš, da so s košnjo otave v glavnem že zaključili, ajda bo kmalu odcvetela in njive z jesenskimi sadovi so oplete. Koruza že dolgo ni obetala tako lepo kakor letos. Vseposod bereš na obrazih naših oratarjev zadovoljstvo. Vse kaže, da se nas je letos, ko smo v največji meri navezani sami nase in na prideleke domače zemlje, nebo usmili-lo in nas obvarovalo najhujšega.

* **Mestni domovinski urad** zaradi snaženja prostorov v petek in soboto 5. in 6. septembra ne bo poslovala za stranke.

* **Mestna zaščitna šola** zaradi snaženja prostorov ne bo poslovala v soboto 6. septembra.

* **Vse lastnike zemljišč onstran meje Ljubljanske pokrajine** vabi ljubljansko mestno poglavarstvo, naj do sobote 6. t. m. mestnemu gospodarskemu oddelku v Beethovnovi ulici št. 7 čim najhujšje nazna-nijo parcelne številke in katastrano ob-

čino, kjer je zemljišče, ter vrsto kulture, če je gozd, pašnik, vrt travnik ali njiva, prav tako pa tudi mero površine. Vsi taki lastniki naj vse to zanesljivo takoj nazna-nijo zaradi prizadevanja za olajšanje spravljanja pridelkov.

* **Palace Pokojninskega zavoda** do-grajeno. Petnadstropne stanovanjske hiše Pokojninskega zavoda na podaljšku Muzejske ulice so bile izročene svojemu namenu. Stranke so se že vesile. Mogočni blok je pobarvan s prijazno rumeno barvo. Zjaj so v teku poslednja urejevalna dela na novi cesti.

* **Maša zadušnica za pokojnim g. Mar-kom Šukijetom** bo v petek 5. t. m. ob pol 8. uri zjutraj v franciškanski cerkvi.

* **Ceste popravljajo.** Ena najboljših cest je že dalj časa sem Lžanska cesta, posebno od mostu čez Iščico naprej. To dobro vedo zlasti kolezarji, ki si za svoje nedeljske izlete najrajši izberejo cesto, ki vodi na Ig, pa naj so že namenjeni na transjansko ali dolensko stran. Zjaj so začeli popravljati tudi prvi del ceste od karlovskega mostu do mosta na Iščici. Na mnogih mestih posipajo gramoz in s par-nim valjarjem utrjujejo cestišče. V načrtu pa je temeljito izboljšanje tega dela ceste in so vzdolž njenega desnega roba navozili velike množine gramozu. Zjaj čakajo samo še deževnega vremena, ki je za nasipanje cest najprimernejši. Cestni parni valjar že čaka pri mitnici, da bo uglasil nasuto cestišče. — Nasuli in uglasili so tudi zadnji del Streliške ulice. Da bo cestišče trpežnejše, so porabili tudi nekaj smole. Zjaj je pristop na novo brv čez Gruberjev prekop z obeh strani urejen. — Kakor je bilo v listih obje-jeno je v teku popravilo cestišča na Cankarjevem nabrežju. Ko bo delo končano, bomo o tem še spregovorili.

* **Na lepi Zaloški cesti!** V terek dopol-dne ob deveti uri je bilo tlakovanje ene najpomembnejših ljubljanskih cest dovršeno. Podjetje Anton Res iz Zagreba, ki je astal-tiralo vse do zadnjega časa že asfaltirane ljubljanske ceste in ulice, je asfaltirao Zaloško cesto, če upoštevamo, da je licitacijski razpis določal za to delo tride-set dni, v rekordnem času 11 dni. Dnevno časopisje je o poteku tlakovanja te ceste sproti obveščalo naše občinstvo, ki se ži-vahno zanima za vsa komunikacijska dela v mestu. Večkrat pa se primeri, da poro-čevalci, ki v nekaterih stvareh, po svoje, ne vidijo pomembnosti, vnesejo v svoja po-ročila tudi netočnosti, kar zavaja javnost, ki je rada o vsem točno poučena, v zmoti. Nekaj takih netočnosti naj zjaj, ko je to delo končano in je cesta tlakovana prav do Sušnika, popravimo. Cesta je tlakovana z valjanim asfaltom, ki ne rabi nobene betonske podlage. Delo je izvršilo podjetje Anton Res iz Zagreba pod strokovnim vodstvom vodje g. Josipa Vasiljeva in s svo-jimi delavci. Podjetje jamči za opravljeno tlakovanje pet let, kar že samo pove, da se tlakovanje ni vršilo pod vodstvom mest-nega tehničnega odbora in z mestnimi de-lavci, kakor je bilo pomotoma poročano. Tvrđki Res, vodstvu in delavstvu je za tako hitro in uspešno dovršitev asfaltiranja Zaloške ceste le čestitati.

* **Zaradi vojne težko prizadeta** družina je po nesrečnem naključju zgubila Lir 600 (celo mesečno plačo) v Kolodvorski ulici od Sloge do hotela Štrukelj. Pošten najditelj se naproša, da odda denar proti nagradi v blaginji »Jutra«. (—)

* **Veseli teater.** Četrtek in petek nov program. Začetek ob 20.

Iz Trsta

* **Gibanje prebivalstva.** V tržaški občini je bilo dne 2. septembra t. l. rojenih 6, umrlih 5 in sta bila sklenjena dva zakona. V me-secu juliju je bilo 356 novorojenčkov ži-vih, 7 mrtvorjenih. 233 smrtnih primerov in 154 porok. Avgusta: novorojenec živih 334, mrtvorjenec 8, mrtvih 225 in poroče-nih 164. Naravni prirastek znaša v dveh mesecih 225 duš.

* **Nova pravila za pomorsko službo.** Paro-plovna družba »Linee Triestine per l'Orien-te«, »Italia« in »Adriatica« so se sporazu-mele, da morajo imeti vsi novi člani po-sadke sprječeno pomorske šole. Novinci se sprejemajo do 30. t. m. in sicer v I. raz-madeniči do 14. leta. Pri sprejemu morajo predložiti potrdilo, da imajo pet razredov osnovne šole.

* **Odlikovan profesor.** Profesor tržaške univerze Eksk. dr. Renato Trevisani je bil odlikovan z bronzasto medaljo za zasluge na bojišču. Imenovani se je še posebno odlikoval v pristanliški Tripoliji med so-vražnikom bombardiranjem.

* **Tržaški duhovnik na vzhodni fronti.** Monsignor Riccardo Pradella, vikar v Mi-ljah, se je prostovoljno prijavil za vzhodno fronto, da bi mogel tudi on doprinesti svoj delež v borbi proti boljševizmu, s tem da bo dvigal duha bojujočim se vojakom v Ukrajini. Vikar Pradella se zaveda, da bo s tem branil domovino in Cerkev. Prebival-stvo se je nenavadno ganljivo poslovilo od duhovnika.

* **Za varnost otrok.** Tržaške oblasti so iz-dale varnostne ukrepe za male kopalce. V zadnjem času se je večkrat pripetilo, da bi bil ta ali oni malček v morju utonil. Zato je bilo odrejeno, da se ne smejo brez nadzorstva kopati v občinskih kopališčih otroci izpod 12. leta. Brez sprematva sme-jo v vodo le starejši otroci.

* **Na Morovi umetnostni razstavi.** Letoš-nja sezona umetnostnih razstav je bila otvorenja z razstavo tržaškega slikarja. Slikar Josip Mora je doživel že ob otvor-itvi velik uspeh. Galerijo Trieste je obis-kalo že silno mnogo umetnikov in drugega občinstva. Njegova dela napolnjujejo tri dvorane. Iz razstavljenih del je razviden znaten napredek. Moro je moderen slikar, ki ne pozna pesimizma, močnih barv in očarljivih nasprotij. Obiskovalci so bili z razstavo zelo zadovoljni, prav tako tudi kritiki iz Milana.

* **Požar na ladij.** Hud požar je izbruhnil oni dan na nekem parniku, ki je bil za-sidran ob pomolu v pristanišču Vittorio Emanuele. Ogenj se je naglo razširil na natovorno blago in zavzel velik obseg. Gasilci, ki so prišli od vseh strani, so imeli ves dan napornega dela predno se jim je posrečilo zadušiti plamenje.

* **Cene zelenjave in sadja.** Pokrajinski kor-poracijski svet v Trstu je izdal maksimalni cenik št. 7 za zelenjavo in sadje. Novi ce-nik je stopil v veljavo 3. t. m. Zelne glave 2, čebula 1,60, mladi fižol 2,20, fižol v stročju 3,60, luščen fižol 4,80, fige 2,80, solata I. vrste 3,20, solata II. vrste 1,60

lire kg. Limone teža pod 90 g 0,25 lire komad, od 90 do 150 g 0,30 lire komad, nad 150 g 0,35 lire. Jabolka najfinejša 3 lire kg, jabolka I. vrste 2,70, jabolka II. vrste 1,90, jabolka III. vrste 1,60 lire kg. Kompir od 1,20 do 1,30 lire kg, zelena paprika 3, rumena paprika 4,40, hruške I. vrste 3, hruške II. vrste 2,50, hruške III. vrste 2,10; breskve I. vrste 3,75, breskve II. vrste 3,20, breskve III. vrste 2,60 lire kg. Paradiznik ame stati največ 1,60, radič I. vrste 4, radič II. vrste 1,90, radič za kuho 1,30, špinaca 2,20, buče po 1,60 lire kilogram.

Iz Spodnje štajerske

* **Pravnik najstarejšega Mariborčana.** Te dni je mariborski zdravnik dr. Josip Ur-bacek praznoval svoj 101. rojstni dan. Še vedno čili stoletnik je bil priča števil-nih zgodovinskih dogodkov že v stari mo-narhiji. Po rodu je iz Brna, medicino pa je študiral v Gradcu. Leta 1859. je bil ime-novan za železniškega zdravnika v Mariboru in je ostal v službi do leta 1918. Že leta 1872. je bil tudi imenovan za »komunalne-ga« zdravnika in je marsikateremu siro-maku storil uslugo. Od tega leta je tudi so-deloval pri mariborskih gasilcih.

* **Padel.** Šele zdaj se je zvedelo, da je v kratkih dneh vojne vihrne na Slovenskem padel tudi geodetski kapetan I. razreda g. Pero Fio, po rodu Dalmatinec in svak celjskega magistratnega direktorja g. Iva šubica. Naj počiva v miru!

* **Policijske prijave na vsem zasedenem ozemlju so strogo obvezne.** Izdane so bile posebne naredbe, dokler ne bo uveden državni prijavni red. Hišni lastnik ali upra-vitelj mora vsako stranko prijaviti v teku 24 ur. Prijavna dolžnost velja tudi za bol-nišnice, poročnišnice, zdravilišča in po-bodne zavode, kakor tudi za kaznilnice.

* **Razstava del spodnještajerskih umet-nikov,** ki je bila prirejena v mariborskem gradu, je bila večeraj zaključena. Obisk je bil zadovoljiv in otkupljenih je bilo nekaj slik za urade in organizacije.

* **Celje dobiva novo lice.** Te dni so pričeli preurejati pročelje bivšega Narodnega do-ma, kjer so, kakor znano, namestili sodišče. Zemljišče, kjer je stala pravoslavna cerkev sv. Save, so zasejali z angleško travo in bo prostor preurejen v park.

* **Pitanje perutnine je prepovedano.** Listi opozarjajo po priporočilu društev za var-stvo živali, da je pitanje perutnine po no-vem zakonu o zaščiti živali prepovedano. Vsak rejec kokoši, ki s pitanjem muči pe-rutnino, bo kaznovan.

* **Prijava radijskih aparatov.** Do 25. avgu-sta je bilo treba pri pristojnem županu pri-javiti vse radijske aparate z navedbo last-nikovega naslova in kraja, kjer se aparat nahaja. Od prijave so bili oproščeni Hel-matbund, državni uradi in nemški državl-jani.

* **Nadzor nad delavci.** Po uredbi šefa civil-ne uprave za Spodnjo štajersko z dne 16. avgusta morajo vsi obratovodje neupravičene izostanke delavcev od dela takoj javiti najbližji policijski postaji.

* **Nesreče.** V mariborski tekstilni tovarni je postal žrtve nesreče 26letni mizarški po-močnik Franc Petek s Pobrežja. Ko je imel opravka pri stroju za oblanje, je popustila vzmet in mu silovito zagnala kos lesa v obraz. Nevarno ranjenega so prepeljali v bolnišnico. Tja so spravili tudi 26letnega dinarjara Janeza Turka, ki je na Teznm skladal les iz vagona. Naekrat se je sklad lesa sprožil, Turk je padel in se hudo po-tolkel. 31letni Janez Glaser pa se je v Go-sposki ulici v Mariboru spri z nekim nez-nancem. Pri prerivanju je tako nesrečno padel, da se je močno polomil.

Iz Hrvatske

* **Slavnostna otvoritev brodskega mostu.** Veliki železniški most čez Savo pri Brodu je bil preteklo nedeljo spet izročen pro-metu. Poglavnika in maršala Kvaternika je pri svečanosti zastopal general Begić. Z njim so se pripeljali iz Zagreba: pro-metni minister Bešlić, nemški poslanik Kasche in nemški general Gleise von Hor-stenau kakor tudi zastopniki nemške dr-žavne železnice. Slavnostni nagovor je imel general Begić, nakar je nemški poslanik v čestitki izrazil upanje, da bodo tudi dru-ga obnovenja dela na Hrvatskem uspe-la kakor brodski most.

* **Hrvatska država in Sovjetska Rusija.** Glavno ustaško glasilo »Hrvatski Narod« je v zvezi s prijavljanjem prostovoljcev za fronto proti boljševikom objavil poseben članek, v katerem pravi, da ima hrvatska država z boljševizmom svoje posebne rač-une. Pravi, da nihče ni pokazal pri po-bijanju hrvatske nacionalistične ustaške misli toliko mržnje, kakor boljševiška pro-paganda. Ob sodni razpravi zaradi atentata na kralja Aleksandra v Marseilleu, nada-ljuje člankar, ni nihče tako grdo pisal in govoril o ustaški organizaciji, kakor boljševiške radijske postaje in boljševiški dne-vniki. Ustaške domobranske organizacije v Severni kar in Južni Ameriki imajo naj-hujše sovražnike v boljševizmu. Vsi sovraž-niki hrvatskega naroda in njegove države gledajo z največjim nadam in Sovjetsko zvezo, ker pravilno računajo, da bi z zmago Sovjetske zveze postala kočljiva tudi težko pridobljena hrvatska svoboda.

* **Vrnitev hrvatskih umetnikov iz Nemčije.** Skupina 18 hrvatskih umetnikov in umet-nic, ki so na povabilo ministra dr. Göbbelsa prepotovali večja nemška mesta in si ogledali tudi veliko razstavo nemške umetnosti v Monakovem, se je preteklo nedeljo zvečer na povratku v domovino ustavila v Gradcu. V ponedeljek so si ogledali še graško umet-niško razstavo, potem pa so se k poslovitvi zbrali na Gradu. Referent Walter Dück iz nemškega ministrstva za narodno prosveto in propagando je želel ponovno sni-denje. Okrožni propagandni vodja Gustav Fischer iz Gradca pa je v napitnici izrazil upanje, da bodo stiki med sosednjo Hrvat-sko in med štajersko odsej živahnejši. Opoldne so se gostje odpeljali v domovino.

Rdeči križ poroča

* **Na proizvodvalni oddelku Rdečega križa** je prišlo nekaj obveseli o pogrešanich. Svoje naprosamo, da jih dvignejo v naši pisarni na Miklošičevi c. 22b.

* **Borec Franc, Kofar Stefan, Mejak Karel, Srebot Ivan, Šušteršič Franc.** Pošto naj dvignejo: Černič Stanika, Res-ljeva 31, Drčar Ivan, Fischer ing. Franjo, Levstikova 21, Golob ing. Franjo, Higien-ski zavod, Hrastelj Joža, Zarnikova ul.,

Jesih Jelena, Jarnikova 5, Jutraš Riža, dav-karija, Kavar Janez, Resljeva 4, Kenda Vlada, Galusovo nabrežje 7, Kocbek Edi, Delotova 5, Kovič Marica, Celovška 172, Križaj Marica, Močnikova 4, Lah Ida, Rož-na dolina XVI-30, Ložar Radoslav, Ledina (Delavski dom), Marčičetti Vinko, Blei-weisova 14, Mame ing. Karel, Mencin Ru-dolf, Dolenjska 21, Močnik Franc, Stari trg 19, Oblak ing. Ivan, Knafljeva 12, Peč-jak Alentica, Stančičeva 17, Pečnikar Milica, Dolenjska 48, Požar Anton, Gledališka 10, Ramsak Marica, Stožice 156, Ravnik Janko, Smerkolj Anton, Semeniška 4, Sen-ica Janez, Tyrševa c., Skrbec Franjo, Tyrševa 15, Stebi ing. Alojz, Aleksandrova 3, Tešar Tončka, Cernetova ul. 37, Toros Franc, Rimska 7, Tršar Francka, Obriska 16, Vontina Josipina, Ilirska 29, Vrbič Pavlina, Hradskega c. 10, Vrščaj Dušan, Kolodvorska 22, Zupan Franc, Hrenova 17.

* **Svoji Koncilije Josipa** naj se zglaše za-razd domovnice, ki jo je izdala občina Zu-žemberk.

* **Gospa Zorč Malčič** naj se zglaši v tajni-štvu.

* **Gospod Štirn Pavel** z Vrhnice je daroval proizvodvalnemu oddelku 200 lir, g. Jelen Tone iz Ljubljane 50 lir, g. Savojc, tovar-nar 50 lir, ga Angela Kovač iz Sv. Treh Kraljev 100 lir, rodbini K. D. pa namesto cvetja na grob ge. Koklič Nine 100 lir. — Plemenitim darovalcem se Rdeči križ najiskreneje zahvaljuje.

* **Prispevek za hrvatsko združništvo.** Hrvatsko kmetijsko ministrstvo bi rado dvig-nilo v hrvatski državi združništvo. Zato je prispevalo 5 milijonov kun za razvoj kmetijskih združenj.

* **Hrvatski delavci v Nemčiji.** Odkar je bila ustanovljena hrvatska država, je od-potovalo v Nemčijo 46.291 hrvatskih delav-cov. To število izkazuje statistika s kon-cem avgusta. Hrvatski delavci so zaposleni po raznih industrijskih podjetjih in po rud-nikih, največ pa pri kmetijskih delih.

* **Uradniki morajo biti vlnidni.** Veliki žu-pan v Zagrebu je razposlal okrajnim gla-varstvom in občinskim uradom posebno okrožnico, s katero je pozval vse usluž-bence, naj bodo pri vsem svojem ravnanju in delu pristopni narodu. Posamezne stran-ke morajo vlnidno sprejemati in potrpežli-vo poslušati. Grobost in nestrpnost se ka-znujeta z odpustom iz službe. Pa tudi me-sebojno morajo biti uslužbeni vlnidni.

Iz Srbije

* **Milijardo dinarjev za javna dela v Srbiji.** Že enkrat smo v našem listu v velikih po-tezih poročali o načrtu za javna dela, za katera je sedaj iz velikega investicijskega posojila določena ena milijarda dinarjev. Najnujnejša dela, melioracijska, regulacijska in asanacijska, obsegajo površino okrog 160.000 ha in bi se z izvršenjem teh del žetveni donos dvignil za nad 8800 vagonov žita. Regulacijska dela bi obsegala okrog 60 rek, reč, potokov in hudournikov v dolžini 600 km, melioracijska in asanacijska dela pa izsušenje cele vrste močvirij v dolinah Save, Donave, Drine, Morave, Ti-moka i. dr. Dela bi trajala od 1 do 6 let in so po današnjih cenah proračunana na poldrug milijardo dinarjev. Vršila bi se po sledečih etapah: v severni in južni Mač-vi na površini 42.000 ha (področje mačvan-ske vodne zadruge s Pocerino); nato v področju Save pri Obroncu na površini 2200 ha, ter izboljšanje hidrotehničnega si-stema na področju godominske vodne za-druge na površini 2500 ha. Že samo z iz-vršenjem teh del bi se dvignil žetveni do-nos za okrog 3000 vagonov. Ta dela so preračunana na dve in pol leta. Terenske hidrotehnične akcije za ta dela so že usta-novljene, tehnično osebe je na licu mesta, dela se prično takoj.

* **Reorganizacija državne uprave v Srbiji.** Iz izjav nekaterih komisarijev ministrstev v Beogradu je razvidno, da se v svetu ko-misarijev resno razpravlja vprašanje preu-reditve dosedanje administrativne uprave v Srbiji. Pripravlja se ukinitve banovinskih samouprav, prenos njihovih poslov na mi-nistrstva ter prev

Italijanski tečaj

LXXXVII.

44. lekcija. Lezione quarantaquattresima.

Nekaj trgovskih pism. Alcune lettere di commercio.

Spettabile Ditta N. N.

Con la presente mi preggio di chiedere a che ultimo prezzo e entro quale brevissimo tempo mi potete fornire la merce sottoindicata: Informazioni in mio riguardo vi darà il signor costà.

Distinti saluti M. M.

Spettabile Ditta M. M.

Ci preghiamo di parteciparvi che la merce richiesta con la vostra pregiata di data possiamo fornire a questi ultimi prezzi: Forniamo sotto le seguenti condizioni: Spedizione franco Vostra stazione, termine del pagamento sei settimane, per cassa pronta in contanti due per cento di sconto.

Nella speranza che vorrete onorarci delle vostre commissioni, vi salutiamo distintamente. NI NI

Spettabile Casa N. N.

Mi preggio di chiedere il listino dei prezzi correnti della vostra merce che mi servirà per un'eventuale ordinazione.

Ringraziandovi per il favore, vi saluto distintamente.

Spettabile Ditta N. N.

Con questa mia cometto... che vorrete spedirmi quanto prima, in ogni caso non più tardi del 15 del mese corrente franco stazione al medesimo prezzo circa dell'ultima volta. Se frattanto si fosse verificato un rialzo sensibile, prego di volermelo comunicare, prima che si effettui la commissione.

Vocaboli.

Con la presente = con questa mia (nostra) s'prijuciovim dopisom, costà tam, v kraju naslovljenca, participare sporočiti, naznaniti, la condizione pogoj, il termine konec, cassa pronta takojšnje plačilo, in contanti v gotovini, lo sconto diskont, popust, onorare počastiti, la commissione naročilo, commettere naročiti, il listino seznam, — dei prezzi correnti cenik, l'ordinazione naročilo, predpis, uredba, in ogni caso vsekakor, frattanto medtem, verificare overoviti, pregledati, verificarsi pojaviti se, nastopiti, sensibile občuten, il rialzo podražitev, prima che (s cong.) preden, effettuare izvršiti.

Letos v Ljubljani izredno velik uspeh. V igri, ki jo je zredil Jože Kovč, nastopajo najboljši moči. Radi zgodnje policijske ure je pričetek današnje predstave že ob 19. uri, dočim se prične jutrišnja predstava popoldne ob 15. uri, na katero posebno opozarjamo vse okoliško prebivalstvo. Predprodaja vstopnic je v knjigarni Krajec.

— **Otroka polila s krompom.** V Križah pri Metliki je poestnica Marija Plavc v kuhinji po nesreči polila s krompom svojega triletnega sina Antona, ki se je smukal okoli ognjišča. Otroku je zadobil po celnem telesu težke opekline in se zdravi v tukajšnji ženski bolnici.

— **Zivilski in živinski trg.** Ponedeljkov živinski trg je bil ponovno bolj založen z vsemi potrebščinami, primanjkovalo je edino mlečnih izdelkov. Vedno bolj pa kaže živinski trg jesensko sliko in že prihajajo prodajalke s kislo repo, kislim zeljem in poljuti. Na trg pa je bilo prinesenih tokrat tudi precej gob, katere so gospodinje kljub razmeroma visoki ceni hitro kupile. Prevladuje pa še vedno povrtnina, vendar posebno cena zeleni paprike, paradiznikom in kumaricam za vlaganje. Nikakor noče popustiti. Zelo malo pa je bilo dovoljenega domačega krompirja, za katerim vlada vedno večje povpraševanje. — Po enomesečnem presledku se je skupno z živilskim trgov. vršil tudi sejem za prešiče. Iz vseh krajev novomeškega okraja je bilo pripeljanih na trg veliko število prešičev, vendar pa samo prešiči za rejo, katerih cena pa je bila zelo visoka in je bilo kljub enomesečnemu presledku sklenjenih le majhno število kupčij. Na Glavnem trgu pa so tudi kramarji in stojničarji postavili svoje stojnice, vendar niso bili zadovoljni s kupčijo.

— **Prodaja zaplenjenih konj.** Pri novomeškem poveljstvu 6. topniškega polka je bila v ponedeljek dražba konj, katerih lastniki niso bili najdeni. Dražbe se je udeležilo le majhno število kupcev, zaradi česar so bili konji izredno nizko prodani. V septembru bo izdražbah še nekoliko konj, na kar opozarjamo kmetovalce, ki lahko poceni pridejo do dobre vprežne živine.

— **Pritožbe glede prehrane.** Na Prehranjevalni zavod Visokega komisariata prihajajo dnevno številne nepodpisane pritožbe in ovadbe o nerednosti pri razdeljevanju živil, o skritih zalozah življenjskih potrebščin pri posameznikih itd. Te nepodpisane pritožbe in ovadbe Prevod ne bo več upošteval, ker se je v večini primerov že izkazalo, da so neresnične. Zato prosimo, da se v bodoče vsak pritožnik podpiše pod pritožbo. Prevod bo ime pritožnika skrbno varoval kot uradno tajnost, zato je lahko vsak brez skrbi, da ne bo zaradi tega trpel kake škode.

Z Vrhniko

— **Gostovanje na Vrhniku.** V nedeljo, dne 7. t. m. gostujejo ljubljanski gledališki igralci pod okriljem Narodnega gledališča iz Ljubljane na Vrhniku v Prosvetnem domu s Knittlovo dramo v 4 dej. »Via Mala«. Ta igra, ki je bila vprizorjena že v Ljubljani in drugod z najlepšim uspehom, bo s svojo pesniško lepoto, zanimivo aktualnostjo in nenehno napetostjo gotovo vzbudila tudi med Vrhničani največje zanimanje.

nje. S posebnim ozidrom do okoličanov, da bo lahko vsak še pravočasno — pred policijsko uro — na svojem domu, je začetek predstave določen ob 1/2 19. uri. Konec ob 21.

Radio Ljubljana

Četrtek, 4. septembra

Ob 7.35: Vesti v slovenščini. — 7.45: Laha glasba. — 8: Med odmorom napoved časa. — 8.15: Vesti v italijanski. — 12.30: Vesti v slovenščini. — 12.45: Komorna glasba. — 13: Napoved časa in vesti v italijanski. — 13.15: Uradno poročilo Glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17: Radijski orkester pod vodstvom mojstra Draga Marija Sijanca: Operna glasba. — 14: Vesti v italijanski. — 14.15: Simfonični koncert pod vodstvom Armanda La Rosa Parodija. — 14.45: Vesti v slovenščini. — 17.15: Koncert Lombarjevega vokalnega kvarteta in Kmečki trii. — 19.30: Vesti v slovenščini. — 19.45: Glasbene točke na harmoniko izvaja Vladimir Golob. — 20: Napoved časa, vesti v italijanski. — 20.20: Pregled dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30: Koncert operne glasbe pod vodstvom mojstra Draga Marija Sijanca s sodelovanjem sopranistke Valerie Heybalove in tenorja Ivana Francja. — 21.10: Slovensko predavanje g. prof. Urbanja. — 21.20: Izbrane operne točke pod vodstvom mojstra Arlandija. — 21.50: Poročila v slovenščini. — 22: Koncert harfista Luigija Magistretti. — 22.25: Razna glasba pod vodstvom mojstra Prealie. — 22.45: Vesti v slovenščini.

SPORT

Atleti spet na startu

To pet v nedeljo in ponedeljek zaporedoma v boju za pokrajinsko prvenstvo

Prav za prav ni tako dolgo, kar smo zadnjič videli naše atletičarje polnoštevilne na startu, toda za to nedeljo in ponedeljek — torej kar dva dni zaporedoma — jih kliče na tekališče Slovenska lahkoatletičska zveza na tekovanje za pokrajinsko prvenstvo. Za enakim prvenstvom v skokih v vodo bo torej ta atletičarski prireditelji druga, ki bo imela po želji in načrtih tukajšnjega zaupnika CONI-a g. Burattija uradni značaj.

Razpis o prireditvi smo objavili že pred dnevi in iz njega je bilo razvidno, da bodo to pot združena ta tekovanja za prvenstvo posameznikov in moštov, kar pomeni, da bo moral vsak klub poslati na tekmo vse, kar leze in gre. Pa še nekaj drugega bo imel za posledico ta novi način tekovanja, in sicer, kakor kažejo vsi znaki, odsotnost enega izmed klubov, ki se je v zadnjem času z veliko ljubeznijo oprijel te sportne panoge, pa bržkone v tem najvažnejšem trenutku svojih atletov sploh ne bo poslal na tekovanje. Lahkoatletičska sekcija ZSK Hermesa je namreč iz najboljši utemeljenih razlogov želela delitev prvenstvenega tekovanja na dva termina, pri čemer se je skušala sklicevati tudi na določbe zadnjih pravilnikov, kar pa očitno vse ni pomagalo in je zveza ostala pri svojem. Ko to pišemo, še ni znano, kaj so glede nastopa v nedeljo in ponedeljek sklenili pri Hermesu, vendar je po vsem, kar smo slišali, malo verjetno, da bi nastopili. Tako se nam torej sredi vse suše za tekovanja in sredi tolikih skrbi, kako bomo ohranili onega nekaj skromnega življenja po sportnih terenih, obeta spet spor namesto dela, spet klubstvo namesto skupnosti.

Ni naša stvar, da bi iskali razloge, ki so pripeljali do sem in tudi ne spada semkaj, da bi ugotavljali krivca, eno pa lahko približno mimo vsega tega: da je bila dolžnost vseh, ki jim je v teh dnevih poverjeno vodstvo naše lahke atletike, proučiti vse možnosti, kako bi se dalo tako važno tekovanje izvesti brez nepotrebnih izločitvev tega ali onega, ki tudi misli dobro in prav tako po svojih močeh pomaga ohraniti skromne ostankе »kraljice sporta« v naših krajih.

Če na to prvenstvo Hermesovih atletov ne bo, potem bosta ostali v konkurenci samo še ekipi Planine in Ilirije, nekaj mladih moči pa misli poslati v Ljubljano tudi novomeški Elan, ki je v zadnjem času močno poživljal svoje delovanje. Konkurenca bo seveda brez Hermesa še vseeno — posebno na srednjih progah ter v metu kopja in kladiva, v skoku v daljino ter v troskoku — dovolj napeta, saj bodo brez onih iz šiske na startu vsi, najmočnejši predstavniki iz sodelujočih klubov. Na izjedo obeh nastopajočih tabornov — Planine in Ilirije — v podrobnem se bomo vrnili v naslednjih dnevih.

Tekovanja bodo na stadionu ob Tyrševi cesti, obkrajat s pričetkom ob 17. V nedeljo bo na sporedu vsega 10 točk, razen ene vse odločilne, v ponedeljek pa 12 točk, med njimi trije predteki, razen njih pa vsa dolga vrsta najzanimivejših finalov.

Borba dveh prsnih plavalcev

Po celovškem listu »Kärntner Grenzruf« posnemamo naslednjih nekaj zanimivih vrstic o plavalnem dvoboju med nemškimi in evropskim prvakom Balkejem in Antonom Cererjem iz Kamnaka, v katerem je Cererjev uspeh, da je porazil evropskega prvaka gladko s časom 2:45.2, medtem ko je njegov veliki nasprotnik potreboval za to prigo 2:49.8.

List navaja najprej glavne vrhunske izide v tej disciplini, ki so naslednji: svetovni rekord na 200 m prsno brani Američan Kasley s časom 2:37.2. Evropski in obenem nemški rekord je od leta 1939 dalje v rokah Balkeja s časom 2:37.4, torej samo za 0.2 sekunde slabši od svetovnega. Najboljši izid Ostmarke kjer je zdaj startal Cerer, je zabeležen z 2:48.8.

O poteku te napete točke na celovškem mitingu piše poročevalec da je Cerer startal prav dobro in v divnem tempu z me-

tuljčkom preplaval prvih 50 m v času 34.5. Tik za njim je bil tamkaj evropski prvak. Cerer je nato podlagoma večal svoj naskok in preplaval vmesne daljave takole: na 100 m v 1:15 in na 150 m v 1:59. V zadnji četrtini proge je bil Cerer že čisto vidno v prednosti in zdaj se je spet vrgel v metuljčka in udaril na cilj v izbornem času 2:45.2. Za svojo krasno zmago je bil Cerer nagrajen z burnim odobravanjem številnega občinstva.

Za bodočo žitnico Ljubljane

Ljubljana, 1. septembra. O zatvornici pod šentpeterskim mostom — nam pišejo z magistrata — smo minuli mesec večkrat brali, da je bila za 26. avgust razpisana zadnja licitacija, ki pa ni uspela. Da pa ta zmota ne bi zlasti za prehrano Ljubljane tako važnega vprašanja še bolj zavlačevala, moramo našo javnost opozoriti, da je bil projekt za zatvornico odobren že 1.934. s proračunom 4 mil. 300.000 din. Leta 1939. so bila pa ta dela razdeljena na tri etape in je bila sedaj po tolikem zavlačevanju in po nepreglednih rojih izgovorov končana šele prva etapa, ko so bili narejeni vsaj betonski temelji za zatvornico. Ta dela so bila preračunjena na samo 8 mesecev, a trajala so od pomladi 1939. do jeseni 1941! Z licitacijo dne 26. avgusta, ki pa ni uspela, naj bi bila pa oddana šele druga etapa za betonske stebre s proračunom 1,200,000 din, a ko bodo ti stebri zatvornice stali, bo prišla na vrsto šele tretja etapa z železnimi vratmi zatvornice, ki so bila preračunjena na 1,300,000 din. Ta dela bodo v sedanjih razmerah proračun gotovo podvojila.

Ker je zatvornica pod šentpeterskim mostom neodločljiv pogoj vsem nadaljnjim delom za osušitev in melioracijo Ljubljanskega barja, se je vsa naša za splošne koristi skrbna javnost razveselila razpisa druge etape ter sedaj zelo obžaluje, da del ni bilo mogoče oddati. Vsa Ljubljana in okolica se mora namreč zavedati, da je melioracija Barja življenjskega pomena ne samo za Ljubljano, temveč tudi za vso Ljubljansko pokrajino, ki sama ne pridela dosti žitaric in jih je že doslej morala uvažati. Ko bo pa vse Barje zboljšano in plodno, bomo na vsem Barju lahko pridelali 2.000 vagonov koruze, saj bi lahko v plodno polje spremenili 11.000 ha, poleg tega bi bilo pa še 5.000 ha pašnika in manj vrednih zemljišč. Ker pa pri reji prašičev z 20 kg koruze priradimo vsaj 3 kg masti, bi se Barja dobili najmanj 300 vagonov najboljše svinjske masti poleg svinjskega mesa. Meliorizirano Barje bi kmalu postala bogata žitnica Ljubljanske pokrajine in zato bi se z Ljubljanskim barjem razlilo blagostanje prav kmalu po vsej naši pokrajini. S to zavestjo pa spet poudarjamo, kako veselimo vsakega večjega napredka pri zatvornici na Poljanah, ki bo z njimi zaključena regulacija Ljubljance.

Iz Novega mesta

n— **Košnja otave.** Z nastopom lepega vremena se je v vsem novomeškem okraju pričela košnja otave, ki se je kakor se no letoš prav dobro obnesla. Nekateri kmetje so pričeli že predčasno pretekli tedens košnjo otave ter jim je zadnje deževje povzročilo na pokošeni otavi precejšnjo škodo. V splošnem pa so kmetje letos zelo zadovoljni z otavo, ki je zrasla izredno gosto in ako se bo držalo vreme vsaj še par dni, jo bodo lahko lepo posušeno srečno spravili pod streho. Letos je zraslo izredno mnogo krme in bodo kmetje z njo dobro založeni čez zimo.

n— **Prošnje za sprejem v Dijaško kuhinjo.** Novomeška dijaška kuhinja bo tudi v letošnjem šolskem letu poslovala. Dijaki, ki žele dobiti hrano, naj vložijo do 10. t. m. pisмено nekolokovano prošnjo na naslov: Dijaška kuhinja v Novem mestu. Prispevek za prehrano bo predvsem v živilih.

n— **»Okence« na novomeškem odru.** Danes gostuje v Prosvetnem domu Ljubljansko narodno gledališče z znano veseligoirjo Olge Scheinpflugove »Okence«, ki je radi svoje izredno zabavne vsebine doživela že

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Kdor išče službo, plača za vsako besedo L. —.30, takse L. —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 1.—. Najmanjši znesek je L. 7.—. Za žentive in dopisovanja se računa vsaka beseda po L. 1.—, takse L. —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—. Najmanjši znesek je L. 20.—. Za vse druge oglase pa stane vsaka beseda L. —.60, takse —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—. Najmanjši znesek je L. 10.—.

Službo dobi

Beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Plačilni natak

več italijanskega jezika, trezen in pošten, dobi mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačilni«.

Sposobno gospodinj

čedno in pošteno, išče boljši, sprejemni takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Frizerko

samo prvo vrsto v ondulaciji, sprejemni takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Mizarskega pomočnika

mlajšo moč, sprejemni takoj. Svetek, Karlova 1.

Službe išče

Beseda L. —.30, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 1.—.

Pravila delniških družb

denarnih zavodov in druge spise, prevajam v italijansko. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pravni«.

Postrežnica

mlada, vajena vseh gospodinskih del, išče zaposlitev za ves dan. Marija Strban, Verže št. 86, p. D. M. v Polju.

Pouk

Beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Redno poučujem

klavir, nemščino, francosko, no, odrasle, osnovno- in srednješolsko mladino. Vpisujem dnevno od 10. do 16. ure. Potočnik, strok. dipl., Groharjeva 2, vhod Tržaška c. 1-I.

Vajenci (ke)

Beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Vajenko

katera se je že učila najmanj eno leto, išče šivilja proti plači. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Auto, moto

Beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Generatorje

(pogon z ogeljem) za tovarne, osebne avtomobile in stane motorje, različne velikosti po nižini cen in na zalogi. — Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče).

2 avtomobila

poltovorni in osebni na pogon z ogeljem, za skoraj vsako ceno naprodaj. — Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče).

Kupim

Železno peč dobro ohranjeno, najraje Lutz, kupim. Radio Pegan, Frančiškanska ulica. 15248-7

Prodaj

Beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Omara

železna postelja, nočna omarica, napredaj. Cerin, Gosposvetska c. 14.

Kolesa

Beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Moško kolo

športno, in delko kolo za 8 do 16 letne dečke, poceni napredaj, Leopold Ambrož, Tyrševa 71.

Damsko kolo

nov, izvesten predvojni material, ugodno prodam. — Bežigrad 7-I.

Dinamo-svetilke

kompl. nove prodamo in montiramo poceni. Frančiškanska 10, dvorišče.

Radio

Beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Prodaj

salonski radio »Marellie« z vdelanim gramofonom in nekaj plošč, dobro ohranjen. Cena 2000 lit. Ogled zvečer od pol 20. ure naprej. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Stanovanja

Beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

6 do 10 sob

za elegantno podjetje, lahko več nadstropij, izjemno. Cena ne igra vloge. Plačamo nagrado za odstop sedanjim najemnikom. Sporočite takoj naslov v pisarni »REALITETA«, Prešernova ul. 94-I.

Soba odda

Beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Prazno sobo

veliko in sončno, oddam za 100 lit. blizu remize v Zg. Šiški. Kopalnica na razpolago. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Prazno sobo

veliko in sončno, oddam za 100 lit. blizu remize v Zg. Šiški. Kopalnica na razpolago. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Prehrana

Na dobro domačo hrano sprejemem takoj več oseb. Zor, Frančiškanska ul. 8, dvorišče.

INERIRAJ V »JUTRU«

15274-23

INERIRAJ V »JUTRU«

15274-23

INERIRAJ V »JUTRU«

15274-23

INERIRAJ V »JUTRU«

15274-23

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Kdor išče službo, plača za vsako besedo L. —.30, takse L. —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 1.—. Najmanjši znesek je L. 7.—. Za žentive in dopisovanja se računa vsaka beseda po L. 1.—, takse L. —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—. Najmanjši znesek je L. 20.—. Za vse druge oglase pa stane vsaka beseda L. —.60, takse —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—. Najmanjši znesek je L. 10.—.

Službo dobi

Beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Plačilni natak

več italijanskega jezika, trezen in pošten, dobi mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačilni«.

Sposobno gospodinj

čedno in pošteno, išče boljši, sprejemni takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Frizerko

samo prvo vrsto v ondulaciji, sprejemni takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Mizarskega pomočnika

mlajšo moč, sprejemni takoj. Svetek, Karlova 1.

Službe išče

Beseda L. —.30, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 1.—.

Pravila delniških družb

denarnih zavodov in druge spise, prevajam v italijansko. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pravni«.

Postrežnica

mlada, vajena vseh gospodinskih del, išče zaposlitev za ves dan. Marija Strban, Verže št. 86, p. D. M. v Polju.

Pouk

Beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Redno poučujem

klavir, nemščino, francosko, no, odrasle, osnovno- in srednješolsko mladino. Vpisujem dnevno od 10. do 16. ure. Potočnik, strok. dipl., Groharjeva 2, vhod Tržaška c. 1-I.